

Nihánj me 'o yanj cartá qui'yaj yo'ó so' ca'néé so' rihaan nij yuvii israelitá nocó' man Diose a

Naná nihánj taj xna'anj se
vaa sa' uxrá vaa ta'ní Diose
sí cu'naj Jesucristó a

1 Nata' uxrá Diose se-naná Diose
rihaan nij síi nata' se-naná
Diose gaa naá, ne nata' nij so' nana
yo' rihaan xii ní' nij síi cumán gaa
naá a. Dan me se do' do' cataj
xna'anj Diose se-naná so' rihaan nij
síi nata' yo', ne ino vaa qui'yaj Diose
ga 'o 'o nij so', gaa cataj xna'anj
Diose se-naná Diose rihaan 'o 'o
nij so' a. ²Tzaj ne yaj gaa nichrun
ca'anj ni'ya chumij nihánj me se
cataj xna'anj ma'an ya ta'ní Diose
se-naná Diose rihaan ní', qui'yaj
Diose, ne ta'ní Diose me se so' me
síi cune' Diose man se vaa guun
chij so' rihaan cunudanj rasuun
vaa güiii, ne so' me síi qui'yaj
cunudanj chumij, qui'yaj Diose ei.
³Ne ase vaa ma'an Diose ro', dñaj
vaa so' chuguañj. Dan me se ni'yaj
ní' man so', ne xcaj ní' cuentá se
vaa ve'é ndo'o vaa Diose, ne xcaj ya
ní' cuentá dñaj vaa ma'an Diose ei.
Ne che'é se sij nucuaj ndo'o me
so' ro', che'é dan maan nana avii

uun tu'va so', ne 'o mán chre' nü'
rasuun, ne se quirí' a 'ó rasuun
qui'yaj so' ma'. Che'lé dan tinavij
so' cacun' tumé ní', gaa ne ca'anj
cayáán so' rej xta' ndo'o rej x'nüj
Diose, ne rej nuva' Diose yáán so'
cuano ei. ⁴Dan me se guun so' síi
sa' doj rihaan nij se-mozó Diose,
ne nocó uxrá doj vaa suun atá so'
rihaan suun atá taran' nij se-mozó
Diose nanj chuguañj. ⁵O se aj ne'en
soj naná nihánj naná ca'mii Diose
che'lé ta'ní so' a:

—Ta'níj mé so' á. Cuano nihánj
me se quene'en yuvii se vaa ta'níj
mé so', qui'yáj a. —Danj ca'mii
Diose che'é ta'níj Diose, tzaj ne
nuvéé rihaan se-mozó Diose ca'mii
Diose naná vaa dñaj ma!

Ne nihánj me naná ca'mii Diose
che'lé ta'níj Diose, cataj Diose:

—Guún 'unj rej so', ne guun so'
ta'níj a —cataj uún Diose che'é
ta'níj Diose a. Tzaj ne ne ca'mii
so' naná vaa dñaj che'é se-mozó
so' ma'. Maan che'é ta'níj so' ca'mii
so' naná yo' adonj.

⁶Dan me se so' me síi guun síi
chava' rihaan taran' ní' sij nocó'

man Diose a. Né danj Diose taj se vaa asa' ca'na' uún so' rej cumán taran' nij yuvii gaa i'na' rihaan chumij nihánj qui'yaj Diose, ne quina'vij taran' nij se-mozó Diose rihaan so', taj danj Diose a.

⁷ Né a'mii uún danj Diose che'é nij se-mozó Diose, taj yo' se vaa nanaq uun do', nda' rá se vaa daa ya'an do', vaa se-mozó Diose, qui'yaj Diose a.

⁸Tzaj né vaa doj nanaq nó rihaan danj Diose nanaq a'mii rihaan ma'an ta'ní Diose, ne nanaq yo' taj: "Diose mé so', ne quirii ta'ngá' so' nu' cavii ny' ca'anj, ne nicaq gaa rá so' nicaq yu'unj so' man yuvii ny' cavii ny' ca'anj a. ⁹Nihaq inanq rá so' canocó' so' chrej sa', tzaj né nachriq uxrá so' chrej chi'ij ei. Che'é dan Diose síi uun chij rihaan so' ro', cune' so' mán so', se vaa cavii sa' so' doj rihaan nij tuví' so' a", taj danj Diose a.

¹⁰ Né taj uún danj Diose: "Asij guun che'e chumij nihánj, né so' me síi cune' man chumij nihánj, Señor. Né ma'án so' ra'a yá so' qui'yáá so' nu' se man rej xta' adonj. ¹¹ Né vaa güii, né quinavij ny' nihánj, tzaj né daj chihqaq míj se quinaví so' ma'. Dan me se ase vaa yatzíj nga ro', danj gaa nu' chumij nihánj do', nu' rej xta' do' ei. ¹² Né ase vaa yatzíj ro', danj gaa naq nárumii so' man roj yo', né guun ino roj yo', qui'yáá so' ei. Tzaj né se cunuu ino ma'án so' ma'. 'O veé danj gaa so', né daj chihqaq míj se caví' so' man chuguanj", taj uún danj Diose che'é ma'an ta'ní Diose a.

¹³ Né ca'mii uún Diose rihaan ta'ní Diose, cataj so':

—Cayáán so' rej x'núú 'unj rej nuva'q 'unj, né qui'yaj canaán 'unj rihaan nij síi taj ri'yunj mán so', né quirii ta'ngá' so' rihaan nij so' a —cataj Diose rihaan ta'ní Diose a. Tzaj né a 'ó rihaan se-mozó so' ne ca'mii so' danj ma!.

¹⁴Dan me se xa' nij se-mozó Diose, tzaj né nanaq uun me nij so' a. 'Yaj suun nij so' rihaan Diose, ne ca'néé Diose man nij so' qui'yaj suun nij so' rihaan ní' sij cavii sa' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj ei. Né sa' doj vaa ta'ní Diose rihaan nij se-mozó Diose nánj chuguanj.

**Nanaq nihánj taj xna'anj se
vaa no xcúún uxrá ní' cuno
ní' se-nanaq Jesucristó a**

2 Che'é dan doj a nó xcúún ní' cuno sa' ní' nanaq aj nari' ní' ei. Sese se qui'yaj ní' danj, né do' do' tanáj ní' chrej sa' yo', né quinij ní' xrej Diose, né ca'anj ni'ya ní' gaa nánj chuguanj. ²O se ya uxrá vaa se-nanaq Diose nanaq cataj xna'anj nij se-mozó Diose rihaan síi cu'naj Moisés gaa naá ei. Tzaj né nij yuvii me se ne cuno nij so' nanaq yo' ma'. Tzaj né nicaq ya qui'yaj Diose sayuun man 'o 'o nij yuvii ne cuno nanaq yo' chuguanj. ³Che'é dan, asa'q ca'vee quinanij ma'an ní' rihaan sayuun, sese se xcaj sa' ní' cuentá che'é chrej sa' chrej qui'yaj naca Diose quinanij ní' rihaan sayuun, rá soj ga. Dan me se asino ma'an síi 'nij ra'a man ní' me síi cuchrui chrej sa' yo', gaa né nij síi cuno nanaq ca'mii so' ro', cataj xna'anj nij so' se-nana so' nana sa' yo' rihaan ní', né nari' sa' ní' nanaq yo', qui'yaj nij so' ei. ⁴Né qui'yaj ndo'o ma'an Diose

suun sa' nocoo ni'yaj yuvii, ne rqué ndo'o so' Nimán so' cunuñu nimán yuvii adonj. Danj inanj guun rá Diose qui'yaj Diose, che'é se guun rá so' cuno ní' se-nana síi 'nij ra'a man ní' yo' ei.

Nana nihánj taj xna'anj che'é nu' se vaa quiran' Jesucristó che'é ní' a

5 Dan me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj che'é güii guun chij Diose rihaan chumij nihánj a. Ne ne cune! Diose man nij se-mozó Diose se vaa quirii ta'nga! nij so' rihaan chumij nihánj ma!. **6** Maqan se vaa nana no' rihaan danj Diose nana ca'mii yo'o so' rihaan Diose, ne cataj so' se vaa: "Taj yu'vee nó a doj yuvii ma!. Me che'é nuu 'ee rá so' man nij so' ga. **7** Tzaj ne sij noco' doj tzin! me nij yuvii rihaan nij se-mozó so', qui'yáá so' chuguanj. Gaa ne ve'lé uxrá cavii sa' nij yuvii, ne ve'lé uxrá ca'mii nii che'é nij yuvii, qui'yáá so' asanj. **8** Ne quirii ta'nga! nij yuvii rihaan cunudanj rasuun, qui'yáá so' uún asanj", taj nana no' rihaan danj Diose yo' a. Ne dan me se ya quirii ta'nga! nij yuvii rihaan cunudanj rasuun adonj. Tzaj ne ne'en ní' se vaa yaj me se ataa quirii ta'nga! nij yuvii rihaan cunudanj rasuun a.

9 Tzaj ne ni'yaj ní' man Jesucristó, ne nda' se ya ya sij noco' doj guun so' rihaan nij se-mozó Diose rque doj yo', tzaj ne yaj me se aj guun chij ndo'o so', ne ve'lé ndo'o a'mii nii che'é so', qui'yaj Diose a. Ne danj cavii sa' so', che'é se cavii so' a. 'O se sese ne cavii so', ne ne ca'vee

nayon so' rihaan cunudanj ní' a ma!. Tzaj ne yaj me se qui'yaj ndo'o Diose se luj che'é ní' se vaa nayón Jesucristó rihaan ní' nana adonj.

10 Dan me se Diose me síi qui'yaj nu' rasuun che'é ma'an inanj so' chuguanj. Dan me se vaa güii, ne nucui! ndo'o nij ta'níí Diose rihaan Diose rej xta!, qui'yaj Diose, ne Jesucristó me síi narqué chrej sa' canoco' nij ta'níí Diose, ne quinanji nij so' rihaan sayuun, ne cavii sa' nij so' chuguanj. Che'é dan vaa che'é quiran' Jesucristó sayuun rihaan yo'óó nihánj qui'yaj Diose, ne maqan che'é se quiran' Jesucristó sayuun ro', ne che'é dan me guun chij ndo'o so' ne ne achiin cavii sa' nu' so', qui'yaj Diose nana ei. **11** Dan me se ta'nij Diose me Jesucristó, ne ta'nij Diose me ní' yuvii cunuñu sa' rihaan Diose che'é Jesucristó, ne che'é dan ne guun na'aj Jesucristó cataj so' se vaa tinúú so' do', ra'vij so' do', me ní' ma!. **12** Dan me se cataj so': "Nata! 'unj rihaan nij tinúj che'é so', ne ve'lé cachraj chra' che'é so' asa' cunuñu chre' níj rihaan so' a", cataj so', ca'mii so' nana no' rihaan danj Diose a. **13** Ne ca'mii uún so', cataj so!: "Gaa nucuaj raj ni'yaj 'unj man Diose adonj", taj so' a. Ne guun che'é uún so', cataj so!: "Ni'yaj soj manj ga nij ta'níí Diose síi rqué Diose manj vij", taj uún Jesucristó a. Dan me se nu' nana nihánj me nana ca'mii Jesucristó che'é ní' sij tinúú Jesucristó do', ra'vij Jesucristó do', nana no' rihaan danj Diose adonj.

14 Dan me se che'é se vaa nee vaa cíú vaa ton vaa man ní' sij ta'níí Diose ro', che'é dan ase vaa ma'lan

ní' ro', danj gaa gueé Jesucristó, ne ca'na' so', ne cavi' so' a. Ne gaa cavi' so' me se qui'yaj canaán so' rihaan síí 'yaj avi' ní' a. Dan me se síí chree me síí 'yaj avi' ní', ne Jesucristó me síí ca'vee qui'yaj canaán che'é yan cavi' so' ei. ¹⁵Ne guun nucuaj so' nacaj so' man ní' sij chéé rihaan cacun', ne gaa rque me se ndaa chéé chul'vi' cavi' rma'an ní' che'é se inanj cacun' qui'yaj ní' chuguanj. Tzaj ne che'é se vaa cavi' Jesucristó che'é ní', che'é dan güéj sayuun yo' xráá ní' ne síí chéé ma'an me ní' ei. ¹⁶O se ne ca'nq' Jesucristó tinanii so' man nij se-mozó Diose rihaan sayuun ma'. Ma'an se ca'na' so' tinanii so' man ní' ta'nij ta'nij si'nq' cu'naj Abraham síí cane gaa naá rihaan sayuun adonj. ¹⁷Che'é dan me naqui'yaj so' man so', ne nda' rá se vaa gueé nij tinúú ya so' ro', vaa so' adonj. Danj quilyaj so' che'é rej ca'vee cunu 'ee rá so' man ní', ne guun so' xrej ata suun nocoo doj rihaan Diose che'é ní', ne guun nucuaj rá ní' ní'yaj ní' man so', ne tinavij so' cacun' tumé ní' sij noco' man Diose adonj. ¹⁸O se che'é se quiran' ma'an ya so' sayuun se vaa guun rá síí chree caxrii síí chree chrej chi'ií rque so' ro', che'é dan guun nucuaj so' racuúj so' man ní' asa' guun rá síí chree caxrii síí chree chrej chi'ií rque ma'an ní' adonj.

Nanq' nihánj taj xna'anj se vaa sa' doj vaa Jesucristó rihaan síí cu'naj Moisés síí cane gaa naá a

3 Dan me se sij sa' me soj rihaan Diose, tinuj, nocoj. Ne nacúún

Diose síí nicun' xta' man soj se vaa cavii sa' soj ga so' adonj. Che'é dan xcaj soj cuentá che'é Jesucristó, ne sij ca'néé Diose rihaan ní' me so', ne cataj xna'anj so' rihaan ní' nanq' ya che'é Diose, ne ase vaa xrej ata suun nocoo doj vaa uún so', tinavij ya so' cacun' tumé ní' rihaan Diose ei. Inanj danj vaa nana nocoo ní' nanj ei. ²Ne ve' yo' suun Jesucristó nu' suun ca'ne' Diose rihaan so', nda' rá se vaa ve' qui'yaj suun síí cu'naj Moisés nu' suun ca'ne' Diose rihaan so' qui'yaj suun so' che'é nij yuvij noco' man Diose adonj. ³Dan me se xcaj sa' ní' cuentá che'é Jesucristó ei. 'O se sa' uxrá doj vaa so' rihaan síí cu'naj Moisés yo' nanj chuguanj. Dan me se ne'en soj se vaa doj yu'vee ní' cune' ve' rihaan ma'an ve' yo' ei. Ne ase vaa síí cune' ve' vaa Jesucristó, ne cavii sa' taran' ní' ga Diose, qui'yaj so', ne ase vaa ve' yo' vaa ní' do', vaa síí cu'naj Moisés do', nanj ei. ⁴Dan me se vaa 'o ya míj síí 'yaj daj a nij ve' ei. Tzaj ne orún' Diose me síí qui'yaj daj a rasuun nanj ei. ⁵Ne síí cu'naj Moisés me se ve' yo' qui'yaj suun so' nu' suun ca'ne' Diose rihaan so' adonj. Tzaj ne nanj mozó me so' rihaan nij yuvij narii Diose, ne cataj xna'anj so' rihaan nij yuvij che'é nij nana natá' Diose rihaan nij yuvij rej rihaan nij yuvij adonj. ⁶Tzaj ne Jesucristó me se nuveé mozo me so' ma'. Tanq' ta'níí síí tucua ya ve' me so' ei. Ne veé danj 'yaj suun so' nu' suun vaa rihaan so' rá ve', ne dan me se ma'an ya ní' me ve' yo', sese yo'o guun ya rá ní' se vaa cavii sa' ní', qui'yaj Diose, ne sese guun

niha' rá ní' cataj xna'anj ní' rihaan tuvi' ní', ne sese se cuchu'vi' ní' canoco' ní' man Diose ei.

Nanq nihánj taj xna'anj se vaa se gaa nichraj nimán ní' ni'yaj ní' Diose a

⁷Che'lé dan cuno ní' nanq nihánj nanq ca'mii Nimán Diose á: "Cuan' ro', sese ya cuno soj nanq ca'mii Diose, ⁸ne se naqui'yaj nichraj soj nimán soj ndaa rá se vaa qui'yaj nij síi cumán gaa naá gaa cachéé nij so' rej tacaan a. Dan me se cunu' nij so' ga Diose, ne guun rá nij so' xcaj nij so' cuentá sese ya qui'yaj Diose sayuun man nij so' a. ⁹Veé danj qui'yaj xii soj nij síi cumán gaa naá rihaan Diose, ne quene'en nij so' nu' nij suun sa' nocoo qui'yaj suun 'unj che'lé nij so' ¹⁰vij chihaa ya yo' a. Che'lé dan ca'maan raj ni'yaj 'unj man nij so', ne cataj 'unj se vaa ne ne'en uxrá nij so' a ma'. 'O se ne quene'en uxrá nij so' daj qui'yaj nij so' canoco' nij so' manj a ma'. ¹¹Dan me se ca'maan raj, ne guun ya raj daj quiran' nij so', ne yo'o cataj 'unj se vaa daj chihaa míj se quinaránj ya rá nij so' ga 'unj a man chuguanj", taj nanq ca'mii Nimán Diose a.

¹²Dan me se cutumé uxrá soj man soj se gaa nanj gaa quiij nimán yo'o tuvi' soj cataj so' se vaa taj vaj Diose, man tinuj, man nocoj. Dan me se se gaa nanj tanáj xco yo'o tuvi' soj man Diose síi vaa i'naq' ya ma'. ¹³Cuanq nihánj me se nago' soj chrej nucuaj man tinúu soj daj a güii gaa vaa ya'núj rihaan soj ei. Danj qui'yaj soj, se gaa nanj guun nichraj rá tinúu soj qui'yaj nanq ne chi'ii a. ¹⁴'O se

yaj me se guun ní' síi cavii sa' ga Jesucristó, ne cavii sa' ya ní' ga so' sese yo'o cuchumán rá ní' cuno ní' nana ya, ndaa vaa qui'yaj ní' gaa guun che'le ní' canoco' ní' man Jesucristó chuguanj.

¹⁵Dan me se danj Diose taj: "Cuan' ro', sese ya cuno soj nanq ca'mii Diose, ne se naqui'yaj nichraj soj nimán soj ndaa rá se vaa qui'yaj nij síi cumán gaa naá a. Dan me se cunu' nij so' ga Diose a", taj danj Diose a. ¹⁶Ne me síi ne ca'vej rá cuno se-nana Diose, ne cunu' nij so' ga Diose, rá soj ga. Ne taran' nij síi cavii Egipto' ga síi cu'naj Moisés me nij so' chuguanj. Veé ya nij so' ei. ¹⁷Ne me síi me ca'maan rá Diose ni'yaj Diose rque vij chihaa ya yo', rá soj ga. Ne sij ca'maan rá Diose ni'yaj Diose me nij síi qui'yaj cacun', ne cavii nij so' rihaan yo'óó tacaan a. ¹⁸Ne me rihaan nij síi cataj Diose se vaa daj chihaa míj se cachén nij so' naraqan rá nij so' ga Diose, rá soj ga. Rihaan nij síi ne ca'vej rá cuno rihaan so' me yo' na!. Veé ya nij so' ei. ¹⁹Ne ne'en ní' se vaa che'lé se ne cuchumán rá nij so' ni'yaj nij so' man Diose ro', che'lé dan ne guun nucuaj nij so' quinaraqan rá nij so' ga Diose chuguanj.

4 Che'lé dan cutumé uxrá ní' man ní' ei. Tadó ní' se gaa nanj caráán ní' xréé ní' rihaan nana cataj xna'anj Diose rihaan ní' se vaa catúu ní' chrej ca'anj ní' naraqan rá ní' ga Diose á. 'O se adí' se vaa síi ne ruvi' rihaan ro', gaa ní', sese se cutumé ní' man ní' adonj. ²Ne ase vaa catúu se-nana Diose xréé nij síi cumán gaa naá ro', danj vaa guee

catúj se-naná Diose xréé ma'an ní' cuano ei. Gaa cuno nij so' se-naná Diose me se cuno uun nij so' nana yo', ne taj se gún' nana yo' rihaan nij so' a ma!. Dan me se nata' nii nana yo' rihaan nij so', tzaj ne ne cuchumán rá nij so' daj chihaa míj nana yo' a man chuguānjj. ³'O se orún' ní' sij amán rá ni'yaj man Diose me nij síi ca'anj quinaraan rá ga Diose nānjj ei. Inanj danj ca'mii Diose, cataj Diose: "Dan me se ca'maan raj, ne guun ya raj daj quirān' nij so', ne yo'o cataj 'unj se vaa daj chihaa míj se quinaránj rá nij so' ga 'unj a mei", taj Diose a. Ne dan me se gaa naá gaa quisij qui'yaj Diose chumij nihánj, ne navij suun rihaan Diose, ne ca'ne' rá Diose a.

⁴Ne vaa nana no rihaan danj Diose naná taj xna'anj che'é güii chij, ne taj nana yo': "Ne güii chij quinaránj rá Diose che'é yan quisij qui'yaj suun Diose nu' suun qui'yaj suun so' a", taj nana yo' a. ⁵Ne vaa nana taj uún, ne: "Daj chihaa míj se quinaránj ya rá nij so' ga 'unj a man chuguānjj", taj uún Diose a.

⁶Dan me se ataa ta'aj nij yuvii catuu quinaraan rá ga Diose adonj. Tzaj ne xa' nij síi aj cuno se-naná Diose gaa naá ne ne ca'vej rá nij so' cuno nij so' me se daj chihaa míj se quinaránj rá nij so' ga Diose ma!. Dan me se yo' me quirān' nij so' che'é se ne ca'vej rá nij so' cuno nij so' nana sa' adonj. ⁷Che'é dan cachrón uún Diose yo'ó güii canoco' yuvii man so', ne cuano nihánj me güii cachrón Diose canoco' yuvii man so' ei. Ne ma'an síi cu'naj David ca'mii se-naná Diose nana yo' nana aj cachrón 'unj rihaan yanj

nihánj, cataj so!: "Yaj ro', sese ya catúj se-naná Diose xréé soj, ne se naqui'yaj nichraj soj nimán soj ma", taj síi cu'naj David yo' a.

⁸Ne che'é se ne quinaraan rá nij síi cumán gaa naá, qui'yaj síi cu'naj Josué ro', che'é dan me cachén ndo'o güii, gaa ne ca'mii síi cu'naj David che'é yo'ó güii canoco' yuvii man Diose, ne quinaraan rá nij yuvii ga Diose adonj. ⁹Dan me se ne'en ní' se vaa ya uxrá vaa güii quinaraan rá ní' sij nocoo' man Diose adonj. ¹⁰'O se nij síi naránj rá ga Diose me se aj quisij qui'yaj suun nij so', ne navij suun rihaan nij so' ei. Ase vaa qui'yaj Diose gaa navij se-suun Diose rihaan Diose ro', danj 'yaj nij so' chuguānjj. ¹¹Che'é se nano' ní' daj qui'yaj ní' quinaraan rá ní' ga Diose, gaa ne se guun tumé a 'ó tuvi' ní' cacun' tumé nij síi cumán gaa naá ma!. Dan me se ve'é cungo taran' ní' rihaan Diose adonj.

¹²'O se vaa i'nq! ya se-naná Diose adonj. Ne nucuaj uxrá yo', ne ase vaa yo'o neê espadá sihāa nu' niha rihaan ro', vaa yo', tzaj ne nuveé inanj cúú do', nee do', me se a'ne' yo' ma!. 'O se a'ne' yo' ndaa nimán ya ní', ne che'é se-naná Diose yo' ro', uun nucuaj Diose xcaj Diose cuentá daj vaa nimán ya ní' chuguānjj. ¹³Ne nu' nij rasuun vaa yuve ro', ruvi' nu' nij yo' rihaan Diose chuguānjj. 'O se ranga' uxrá rihaan Diose ei. Ne ruvi' nu' rasuun ni'yaj so', ne ya ruvi' sa' nu' rasuun ni'yaj Diose ei. Ne veé rihaan ma'an ya Diose ro', me ca'anj ní' nago' ní' cuentá adonj.

**Nanq nihánj taj xna'anj se vaa ase
vaa xrej ataq suun nocoo doj ro',
dānj vaa Jesucristó rihaan ní' a**

14Tzaj ne vaa 'o xrej sa' xrej
ata suun nocoo doj nicaj yu'unj
man ní' adonj. Ne sij cavii xta'
doj rihaan rej xta' me so', ne
Jesucristó ta'níí Diose ya me uún
so' nanj chuguanj. Che'é dan nicaj
raan ní' tucuáán nocoo ní' ei. **15**'O
se nuveé xrej ne ne'en daj vaa
sayuun ran' ní' me so' ma'. 'O se
aj ne'en so' daj vaa chrej chi'ij 'na'
rihaan ní' adonj. Che'é dan cunuun
'ee rá so' man ní' gaa ninaj ní'
rihaan sayuun adonj. Dan me se
ase vaa ma'an ní' ro', vaa so', ne ase
vaa sayuun 'na' rihaan ní' ro', dānj
vaa sayuun ca'na' rihaan so', tzaj ne
ne qui'yaj so' a 'ó xco' cacun' ma'.
16Che'é se xrej me so' che'é ní' ro',
che'é dan se cuchu'vi' ní' a doj mei.
Tananj quinichrun' ní' rihaan chrej
sa', gaa ne ca'vee cunuun 'ee rá
Diose man ní', ne asa' 'na' sayuun
rihaan ní', ne ca'vee cata' tu'va
ní' man so', ne nacaj so' man ní'
rihaan sayuun chuguanj. Dan me
se ya cunuun 'ee rá Diose man ní', ne
sese vaa güii quiran' ní' sayuun, ne
qui'yaj so' se luj che'é ní' adonj.

5 'O se xq' nij xrej ataq suun
nocoo doj xrej une' yuvii,
tzaj ne ataq nij so' suun se vaa racyuij
nij so' man yuvii me rá cunuun sa'
rihaan Diose ei. Dan me se racuuij
nij so' man nij yuvii rque yuvii
xuu cacaa rihaan Diose che'é
cacun' tumé nij yuvii a. **2**Danj 'yaj
nij so', che'é se nanj yuvii me nij
so', ne che'é dan ne uun nucuaj
nij so' qui'yaj nij so' inanj se sq' a

man adonj. Che'é dan ca'vee guun
'ee rá nij so' ni'yaj nij so' man nij sii
ne ne'en do', man nij sii vaj chrej
chi'ij do' a. Ne che'é cacun' tumé
ma'an nij so' ro', **3**che'é dan ase
vaa uta' nij so' xuu cacaa rihaan
Diose che'é cacun' tumé yuvii ro',
inanj dānj no' xcúún nij so' cuta' nij
so' xuu cacaa rihaan Diose che'é
cacun' tumé ma'an nij so' uún adonj.

4Ne taj sii une' man ma'an cata
suun nocoo yo' ma'. 'O se inanj
sii nacúún Diose me sii cata suun
nocoo adonj. Danj quiran' sii
cu'naj Aarón sii cane gaa naá, ne
nacúún Diose man so' cata so' suun
nocoo yo' gaa naá ei. **5**Ne ase vaa
quiran' sii cu'naj Aarón ro', dānj
quiran' Jesucristó chuguanj. Ne
cune' so' man ma'an so' se vaa
cavii sa' so' guun so' xrej ataq suun
nocoo doj ma'. 'O se Diose cune'
man so', cataj Diose: "Ta'níj mé
so' á. Cuano nihánj me se quene'en
yuvii se vaa ta'níj mé so', qui'yaj
nanj á", taj nanq no rihaan danj
Diose nana ca'mii Diose rihaan
Jesucristó a. **6**Ne vaa yo'ó nanq uún
nanq ca'mii Diose rihaan Jesucristó,
ne nanq yo' taj se vaa: "Xrej mé so'
nu' cavii nu' calanj a. Dan me se
ase vaa xrej cu'naj Melquisedec xrej
cane gaa naá ro', dānj vaa ma'an
so' nanj á", taj doj nanq no rihaan
danj Diose nana ca'mii Diose rihaan
Jesucristó a. **7**Dan me se gaa chéé
Jesucristó rihaan chumii nihánj, ne
cachíin ni'yaj uxrá so' rihaan Diose
se vaa tinanii Diose man so' se cavii
so', ne che'é dan ndaa ta'vee ma'an
so', ne che'é se sij aráj cochroj
ya rihaan Diose me so', che'é dan
cuno ya Diose ca'mii so', **8**ne ta'nij

ya Diose me so', tzaj né taj se qui'yá quinanii so' rihaan sayuun a ma'. Che'é sayuun quiran' so' ro', che'é dan tananj a nari' sa' so' cuno so' adonj. ⁹Dan me se guun so' síí uno nu' se-nanq rej, né che'é dan guun so' síí tinanii man taran' ní' sij uno rihaan so' rihaan sayuun, né dan me se cavii sa' ní' nu' cavii nu' ca'anj, qui'yaj so' ei. ¹⁰Né guun uún so' xrej atá suun nocoo doj, qui'yaj Diose, né ase vaa xrej cu'naj Melquisedec vaa uún so' nanq adonj.

Nanq nihánj taj xna'anj se vaa no xcúún ní' xcaj ní' cuentá sa' doj che'é se-nanq Jesucristó a

¹¹Vaa uxrá yo'ó nana me rá 'unj cataj xna'anj 'unj rihaan soj che'é síí cu'naj Melquisedec yo', ne sayuun uxrá vaa cataj xna'anj 'unj nanq yo' rihaan soj, che'é se nuveé sij nihá' rá cuno ra'yanj me soj mei. ¹²Dan me se guun que'ee yo' noco' soj man Jesucristó, né no xcúún soj tucu'yón soj se-nanq Jesucristó rihaan tuvi' soj, tzaj né ne guun nucuaj soj qui'yaj soj danj man asan. 'O se achiin 'o síí tucu'yón asij tacóó se-nanq Diose man soj, rá soj, né che'é dan ase vaa ne'ej vaa soj, né ne'ej me se ne ne'en ne'ej cha' ne'ej se chá ma'. Tihaj utzii ne'ej nanj adonj. Ne ta'nga' danj vaa soj, né tihaj ndaq tacóó se-nanq Diose guun nucuaj soj cuno soj, rá soj nanj adonj. ¹³Dan me se síí utzii too ro', ase vaa ne'ej uun vaa so', né ataa nari' so' daj qui'yaj so' ne cunu sa' so' rihaan Diose ei. ¹⁴Ne ase vaa síí nocoo síí chá nu' rasuun sca' ro', danj vaa síí acaj ndo'o cuentá, né tucu'yón niganj

so' nuchruj raa so' che'é rasuun, né che'é dan ne'en so' nuchruj raa so' me se me se sa' do', me se me se nij do', né xcaj so' cuentá che'é nu' rasuun yo' chuguanj.

6 Che'é dan se guun rá ní' tucu'yón uún ní' nanq aj nari' ní' gaa guun che'é ní' canoco' ní' man Jesucristó mei. Tzaj né yo'o tananj guun rá ní' nari' ní' nana chij doj nanq cachijin rihaan ní' canoco' sa' ní' man Jesucristó ei. Dan me se aj nari' ní' nanq se vaa canicaj nimán ní' tanaj ní' tucuáán chi'ii canoco' ní' asij rque á. Né aj nari' ní' nanq se vaa cuchumqan rá ní' ni'yaj ní' man Diose ei. ²Né aj nari' ní' nanq se vaa cata' ne ní' á. Né aj nari' ní' nanq se vaa cuta' ní' ra'a ní' raa tinúú ní' gaa nago' ní' suun man tinúú ní' á. Né aj nari' ní' nanq se vaa cunu i'na' uún nij síí cavi' á. Né aj nari' ní' nanq se vaa ca'ne' Diose cacun' che'é yuvii daj quiran' yuvii nu' cavii nu' ca'anj á. ³Dan me se quisij tucu'yón ní' nana nihánj, né cacheñ ní' tucu'yón ní' nanq nocoo doj, sese ca'vej rá Diose qui'yaj ní' danj á.

⁴'O se sese aj xcaj ní' cuentá che'é se-nanq Diose do', sese aj nicaj ní' nu' nij se sa' rque Diose rihaan ní' do', sese aj cayáán Nimán Diose ga ní' do', ⁵sese aj nari' ní' se vaa taj se-nanq Diose che'é ní' do', sese aj ne'en ní' suun sa' qui'yaj suun Diose naqui'yaj sa' Diose chumij nihánj do', ⁶gaa né sese cunu ino nimán ní' né tanaj rma'an ní' se-tucuanj Jesucristó, gaa né daj chihaa míj se guun nucuaj ní' canicaj uún nimán ní' canoco' uún ní' chrej sa' a man chuguanj. Maan se síí 'yaj

danj ro', me rá so' cavii' uún ta'níí Diose rihaan rcutze che'é so', né me rá so' ca'nga' nacoo yuvii ni'yaj yuvii man Jesucristó che'é so', rá so' adonj. Dan me se nu' yo' me rá ní' quiran' uún Jesucristó, sese guun rá ní' canicaj uún nimán ní' canoco' uún ní' man so' adonj.

⁷'O se ase vaa yo'óó vaa ní' rihaan Diose, né sese aman' uxrá maan rihaan yo'óó, né sese sa' uxrá avii naa do', cuéj do', rihaan yo'óó yo' chà níj síi qui'yaj suun yo'óó yo', ne cavii sa' uxrá yo'óó yo', qui'yaj Diose ei. ⁸Tzaj né sese quixra' uxrá coj tanj uun do', tanj ya'a uun do', rihaan yo'óó yo', né quiran' uxrá yo'óó yo' sayuun, qui'yaj Diose, né cacaa nü' yo'óó yo', qui'yaj Diose nanj ei.

⁹'Ee rá 'unj man soj, tinuj, nocoj. Né nda' se nanq nucuaj ca'mii 'unj rihaan soj nihánj, tzaj né guun ya rá 'unj se vaa sa' uxrá qui'yaj soj, né ya cavii sa' soj, qui'yaj Diose ei. ¹⁰'O se nuveé sij chi'li me Diose ma'. Sij vaa nica rá me Diose, né yo'o cunuú rá Diose taran' níj suun sa' qui'yaj suun soj gaa canoco' soj man so' ei. Né yo'o cunuú rá Diose se vaa aran' uxrá rá soj cuno soj nana a'mii Diose nqan chuguanj. Dan me se qui'yaj suun uxrá soj racuij soj man níj síi sa' nocoo' man Diose gaa rque, né o danj qui'yaj ya soj ei.

¹¹Tzaj né me uxrá rá 'unj se vaa o yaan guun ya rá taran' níj tinuj soj se vaa cavii sa' ya uxrá soj qui'yaj Jesucristó, né guun niha' rá soj canoco' raan soj man so' ndaa se quisij güii ca'na' uún so' ei. ¹²Ne se gaa rmii soj ma'. Maan se ve'é xcaj soj cuentá daj 'yaj níj síi chumán

sa' rá ni'yaj man Diose, né ase vaa 'yaj níj so' ro', danj qui'yaj uún soj, gaa né ca'vee chuguanj. Dan me se níj síi chumán sa' rá me se ne a'ne' rá níj so' ma'. 'O se yo'o nocoo' níj so' man Jesucristó, gaa né vaa güii nacaj níj so' nü' se sa' cataj xna'anj Diose se vaa rque Diose man ní' sij nocoo' man Diose adonj.

Nanq nihánj taj xna'anj daj
qui'yaj Diose gaa cataj xna'anj
Diose rihaan síi cu'naj Abraham
daj qui'yaj Diose che'é so' a

¹³Dan me se quisij cataj xna'anj Diose rihaan síi cu'naj Abraham daj qui'yaj Diose che'é so', gaa né guun rá Diose cuta' Diose raa yo'o síi sa' ndo'o, né cuchumán rá síi cu'naj Abraham se vaa ya vaa nana cataj xna'anj Diose rihaan so' a. Tzaj né ne nano' Diose yo'ó so' ma'. Maan se ma'an Diose cataj se vaa ya danj qui'yaj Diose adonj. ¹⁴Dan me se cataj Diose rihaan síi cu'naj Abraham a:

—Ya uxrá cavii sa' so', qui'yaj,
né ya uxrá xna'anj ndo'o níj ta'níí
ta'níj si'no so', qui'yaj nqan á —taj
Diose rihaan síi cu'naj Abraham a.

¹⁵Né ya danj quiran' síi cu'naj Abraham, gaa inaj nimán so', yo'o nocoo' so' man Diose, né cavii sa' uxrá ya so', ndaa vaa cataj xna'anj Diose rihaan so' nqan ej. ¹⁶Dan me se tanqan níj yuvii, né sese guun rá yo'o so' cano tuvi' so' che'é o nana, né cuta' so' raa 'o rasuun ca'mii so', gaa né cuchumán rá tuvi' so', qui'yaj so' chuguanj. Tzaj ne inanj raa yo'o rasuun sa' doj rihaan ma'an yuvii uta' yuvii adonj. ¹⁷Ne gaa ca'mii Diose ga níj síi nacaj

nū' se sa' rque so', ne guun rá so' cuchumān sa' doj rá nij so' che'é nanā ca'mii so', ne che'é dan cuta' ma'an ya Diose raa yo'o rasuun, ca'mii Diose a. ¹⁸Dan me se asino ca'mii ya Diose, gaa ne cuta' Diose raa ma'an so' a. Dan me se quisij vij nanā ca'mii so', ne daj chihāa míj se natuná Diose se-nanā so' ma'. 'O se ne uun nucuaj Diose a'mii Diose nanā ne ma'. Che'é dan me ndo'o rá ní' rācuíj Diose man ní', ne che'é dan vaa che'é ndo'o cuchumān rá ní', ne guun ya rá ní' se vaa ya cavii sa' ní', ndaa vaa cataj xna'anj Diose rihaan ní' nanj adonj. ¹⁹Ne sese yo'o guun ya rá ní', ne gaa sca' nimán ní', ne se cuchu'vi' nimán ní' ma'. 'O se ya uxrá vaa nanā amán rá ní', ne che'é nanā yo' ca'vee quinan' ní' rihaan ma'ān Diose adonj. ²⁰Dan me se aj taj yaqan Jesucristó rihaan ní' quinan' so' rihaan Diose quilyaj suun so' che'é ní', ne so' me síi guun xrej atā suun nocoo doj, ne ase vaa síi cu'naj Melquisedec gaa naá ro', dānj gaa guee so' nū' cavii nū' ca'anj adonj.

Nanā nihánj taj xna'anj se vaa ase vaa xrej cu'naj Melquisedec vaa Jesucristó, ne xrej sa' uxrá me Jesucristó che'é ní' a

7 Dan me se xā' xrej cu'naj Melquisedec, tzaj ne síi nicaj suun rey guun chij rihaan chuman' cu'naj Salem me so', ne xrej me uún so' rihaan Diose síi nicun' xta' adonj. Gaa nanicaj síi cu'naj Abraham 'na' nique so' gaa quisij qui'yaj canaán so' man yo'ó nij síi nicaj suun rey síi cunu'

ga so', ne dan me se ca'anj caran' síi cu'naj Melquisedec man so' chrej 'na' nique so', ne ve'é cataj síi cu'naj Melquisedec se vaa me rá so' qui'yaj Diose se luj che'é síi cu'naj Abraham yo' a. ²Gaa ne xā' nij rasuun qui'yaj canaán Abraham ro', rqué so' o rasuun rihaan daj a chij rasuun rihaan Melquisedec, ne diezmo cu'naj yo' a. Ne se-chuvii síi cu'naj Melquisedec taj se vaa síi nicaj suun rey síi 'yaj inanj se sa' me ma'an so' a. Ne síi nicaj suun rey ne chuman' Salem me uún so', ne nanā Salem taj se vaa síi nicaj suun rey qui'yaj cumān dínj yuvii me so', taj nana yo' a. ³Ne xā' so', tzaj ne taj rej so' taj nii so' taj tuví' so' taj ma'. Ne taj güii ca'ngaa so', ne taj güii cavi' so' do' a ma'. Dan me se ase vaa ma'an ta'níi Diose vaa so', gaa guun so', ne xrej guun so' nū' cavii nū' ca'anj nanj adonj.

⁴Dan me se xā' síi cu'naj Abraham, tzaj ne xii taran' ní' sij israelitá me so', ne rqué so' diezmo rihaan síi cu'naj Melquisedec che'é nij rasuun qui'yaj canaán ma'ān so' adonj. Che'é dan me xcaj soj cuentá daj sij me síi cu'naj Melquisedec yo', se vaa sij sa' uxrá me so' nanj ei. ⁵Dan me se xā' nij ta'níi ta'nij si'no síi cu'naj Leví, tzaj ne cune' Diose man nij so' guun nij so' xrej che'é nij yuvii israelitá ei. Ne a'néj nij so' diezmo man nij síi israelitá, ndaa vaa taj se-tucuanj Moisés yo' adonj. Ne ase vaa tinúu nij yuvii israelitá vaa nij so', che'é se ta'níi ta'nij si'no síi cu'naj Abraham me nij so' ga yo'ó nij yuvii israelitá adonj.

⁶Tzaj ne nuveé tuví' nij so' me síi cu'naj Melquisedec ma!. Tzaj ne so'

me síí ca'néj diezmo man síí cu'naj Abraham chuguān. Né nda' se sij cavií sa' qui'yaj ma'an Diose me síí cu'naj Abraham, tzaj né cuno so' se-nanqá síí cu'naj Melquisedec se vaa qui'yaj Diose se luj che'é so' adonj. ⁷Dan me se ne'en taran' ní' se vaa síí a'mii nanqá sa' se vaa qui'yaj Diose se luj che'é tuvi' ro', so' me síí ata suun nocoo doj rihaan tuvi' so' síí uno nanqá sa' yo' adonj. Che'é dan me sij ata suun nocoo doj me síí cu'naj Melquisedec rihaan síí cu'naj Abraham adonj. ⁸Né xa' nij ta'níí ta'nij si'no síí cu'naj Leví, tzaj né a'néj nij so' diezmo man yuvii, tzaj né nanj yuvii me nij so', ne vaa güii cavií nij so' ei. Né xa' síí cu'naj Melquisedec, tzaj né danj Diose taj se vaa yo'o vaa i'na' so' nanj adonj. ⁹Né nda' se a'néj nij ta'níí ta'nij si'no Leví diezmo man yuvii, tzaj né vaa che'é cataj ní' se vaa gaa rqué Abraham diezmo rihaan síí cu'naj Melquisedec, gaa ne rqué ma'an nij so' diezmo uún rihaan síí cu'naj Melquisedec adonj. ¹⁰'O se nicaj Abraham semilla guun nij ta'níí ta'nij si'no Leví gaa nari' tuvi' so' ga síí cu'naj Melquisedec adonj.

¹¹Dan me se nij ta'níí ta'nij si'no síí cu'naj Leví ro', ta'níí ta'nij si'no síí cu'naj Aarón me nij so', ne tucu'yón nij so' se-tucuanj Moisés rihaan nij yuvii israelitá, tzaj né ne quisij guun sa' inanj nij yuvii israelitá, qui'yaj nij so' ma!. ¹²'O se danj Diose taj se vaa ase vaa síí cu'naj Melquisedec ro', danj gaa yo'o xrej cune' Diose, tzaj né nuveé tuvi' síí cu'naj Aarón me xrej nacá yo' a. ¹³Né che'é se nuu ino doj xrej,

che'é dan nuu ino tucuáán tucu'yón xrej yo' rihaan nij yuvii, né canoco' nij yuvii yo' yo'ó tucuáán yo' adonj. ¹⁴Né danj Diose taj se vaa xrej nacá yo' ro', me tuvi' yo'ó x'ne' nij yuvii israelitá, né taj tuvi' nij so' guun xrej rihaan Diose gaa rqué ma!.

¹⁵'O se síí 'nij ra'a man ní' ro', so' me yo'o ta'níí ta'nij si'no síí cu'naj Judá, né ne cataj Moisés se vaa guun ta'níí ta'nij si'no síí cu'naj Judá yo' 'o xrej canicun' rihaan Diose gaa rqué ma!. ¹⁶Dan me se ase vaa síí cu'naj Melquisedec vaa yo'ó xrej nacá yo' adonj. Né che'é dan ya uxrá ino doj vaa tucuáán nocó' ní', qui'yaj so' adonj. ¹⁷Né yo'ó xrej nacá yo', tzaj né nuveé che'é se-tucuanj yuvii uun me guun so' xrej ma!. 'O se ase vaa ma'an yuvii vaa tucuáán nocó' ma'an yuvii, né che'é dan vaa güii quinavij tucuáán nocó' nij yuvii nanj chuguān. Tzaj né xa' xrej nacá yo', tzaj né guun nucuaj so' gaa i'na' so' nu' cavii nu' ca'anj, né daj chihaa míj se navij xrej yo' man adonj. ¹⁸'O se danj Diose taj: "Xrej mé so' nu' cavii nu' ca'anj a. Dan me se ase vaa xrej cu'naj Melquisedec xrej cane gaa naá ro', danj vaa ma'an so' á", taj danj Diose a.

¹⁹Dan me se taj se uun tucuáán nga yo' a ma!. Ne ne guun nucuaj yo' räcuíj yo' man yuvii a man chuguān. Che'é dan quinavij tucuáán nga yo', qui'yaj Diose nanj adonj. ²⁰'O se taj vaj a doj rasuun cunuu sa' qui'yaj se-tucuanj Moisés ma!. Dan me se navij tucuáán nga, ne yo'ó tucuáán sa' nacá nocó' ní' cuano, né guun ya rá ní' se vaa cavií sa' ní', qui'yaj

tucuáán nacá yo' adonj. 'O se che'é tucuáán nacá yo' qui'yaj ca'vēe cuchi' ma'an ní' rihaan Diose adonj.

20-21 Né xa' nij ta'níí ta'nij si'no síí cu'naj Leví, tzaj ne taj raq a 'ó rasuun cuta' Diose gaa cune' Diose man nij so' a ma!. Tzaj ne xa' Jesucristó me se vaa se cuta' Diose raa gaa cune' Diose man so' adonj. Dan me se danj Diose taj: "Cuta' síí 'nij ra'a man ní' raq ma'an so', ne daj chihaq míj se nanicaj se-nana so!, qui'yaj so' ma!. Dan me se cataj so' se vaa xrej guún so' nu' cavii nu' ca'anj a", taj danj Diose a. Né che'é se cuta' Diose raa ma'an so' ro', **22** che'é dan ne'en ya ní' se vaa sa' doj vaa tucuáán noco' ní' sese sij noco' man Jesucristó me ní!, ne sa' doj qui'yaj Diose che'é ní' adonj. **23** Né nij ta'níí ta'nij si'no síí cu'naj Leví ro', yuvij cavi' vaa güii me nij so!, ne che'é dan a 'ó nij so' se cayáán guun xrej nu' cavii nu' ca'anj ma!. Che'é dan aj cayáán que'ee nij so' a. **24** Tzaj né Jesucristó me se daj chihaq míj se cavi' so' ma!. Che'é dan orún so' me xrej qui'yaj suun rihaan Diose che'é ní' nu' cavii nu' ca'anj adonj. Se gaa yo'ó xrej rihaan so' ma!. **25** Dan me se yo'o vaa i'nq so!, ne cachinj ni'yaj so' rihaan Diose che'é ní' nu' cavii nu' ca'anj ei. Che'é dan nu' ní' sij cuchi' rihaan Diose che'é so' me se guun nucuaj so' tínanii so' man ní' rihaan sayuun nu' cavii nu' ca'anj adonj.

26 Dan me se vaa che'é ndo'o guun so' xrej ata suun nocoo doj che'é ní' adonj. 'O se síí guee ya me so!, ne taj vaj a doj cacun' tumé so' ma!. 'O se síí sa' inanj nimán me so!, ne

gan' uxrá yáán so' ga ní' sij tumé cacun' nanj adonj. Dan me se xta' doj yáán so' rihaan nu' rej xta' ei.

27 Né nij xrej ata suun nocoo doj man rihaan chumij nihánj ro', 'o 'o güii ní xcúún nij so' caxriii ya'an nij so' xcuu rihaan Diose che'é cacun' tumé ma'an nij so' asino yaan, gaa né caxriii ya'an uún nij so' xcuu rihaan Diose che'é cacun' tumé nij yuvij nanj chuguanj. Tzaj né Jesucristó me se ne nó xcúún so' qui'yaj so' danj ma!. 'O se xa' so!, tzaj ne ca'néé nimán ma'an so' cavi' so' che'é cacun' tumé ní' nanj adonj. Taj che'é cavi' uún so' che'é ní' ma!.

28 Né se-tucuanj Moisés taj se vaa cune' yuvij man nanj yuvij cayáán nij yuvij xrej, né che'é dan nanj síí tumé cacun' me nij xrej yo' nanj adonj. Tzaj né quinavij tucuáán nga yo', gaa né cuta' Diose raa ma'an Diose, né cune' Diose man ta'níí Diose, né síí sa' inanj me so' nu' cavii nu' ca'anj nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa sa' doj vaa se-tucuanj Jesucristó rihaan se-tucuanj Moisés a

8 Dan me se nihánj me nana nocoo doj rihaan taran' nij nana cataj xna'anj 'unj rihaan soj nihánj, né nana nihánj taj se vaa sa' inanj vaa Jesucristó síí guun xrej ata suun nocoo doj xrej 'yaj suun rihaan Diose che'é ní' ei. Ne rej xta' yáán so' rej nuva' Diose, **2** né 'yaj suun so' rihaan Diose rá ve' né rej xta', né nuveé 'o ve' cune' yuvij uun me ve' yo' ma!. 'O se ve' cune' ma'an síí 'nij ra'a man ní' me ve' yo' adonj. **3** 'O se nij xrej ata suun nocoo doj man rihaan chumij

nihánj ro', no' xcúún nij so' rque nij so' rasuun do', xcuu cacaa do', rihaan Diose adonj. Che'é dan me nij so' xrej ei. Che'é dan no' xcúún Jesucristó rque uún so' yo' o rasuun rihaan Diose ei.⁴ Dan me se nuveé xrej man rihaan chumij nihánj me Jesucristó ma!. 'O se sese sij man rihaan chumij nihánj me Jesucristó, ne taj che'é guun so' xrej ma!. Maan se rihaan chumij nihánj man xrej rque rasuun rihaan Diose ndaa vaa taj Moisés nanj ei.⁵ Ne nij xrej man rihaan chumij nihánj ro', ne 'yaj suun nij so' ga maan nij rasuun man rej xta' ma!. Maan se ase vaa se tinanga! un do', ase vaa se-cachun' nij rasuun man rej xta' do', vaa suun 'yaj suun nij so' nanj adonj. Che'é dan me asij ca'ne' Diose suun rihaan síi cu'naj Moisés cuneg so' ve' mantá xij ve' na'vij nij yuvij israelítá rihaan Diose, ne nago' so' chrej rihaan Moisés daj qui'yaj so', cataj so':

—Xcaj so' cuentá se vaa ase vaa ve' tihaán unj rihaan so' raa quiij ro', danj gaa guee ve' cuneg so' á —taj Diose rihaan Moisés a.

⁶Tzaj ne cuano ro', sa' doj vaa tucuáán noco' ní' gaa 'yaj suun ní' rihaan Diose a. 'O se sa' uxrá doj vaa síi tucu'yón rihaan ní' daj qui'yaj ní' ne cavii sa' ní' rihaan Diose, ne gaa cune' Diose man so', ne cataj xna'anj Diose rihaan ní' se vaa sa' doj qui'yaj Diose ga ní' rihaan nij síi cumán gaa naá a.⁷ 'O se sese inanj sa' uxrá vaa nanaq cataj xna'anj Diose rihaan Moisés, ne taj che'é cataj xna'anj Diose yo'ó nana che'é ní' ma!. Tzaj ne cataj Diose se vaa ca'mij Diose yo'ó nanaq ei.⁸ Dan

me se cuta' Diose cacun' xráá nij síi man gaa naá, cataj Diose se vaa vaa yo'ó nanaq cachiu uún rihaan nij so', cataj Diose:

—Ni'yaj so' 'na' güii, —taj síi 'nij ra'a man ní' — ne cataj xna'anj naca unj rihaan nij ta'níi ta'nij síi cu'naj Israel do', rihaan nij ta'níi ta'nij síi cu'naj Judá do', daj qui'yaj nij so', ne cavii sa' nij so' rihanj á.⁹ Ne ino doj gaa nanaq naca yo' ga nanaq cataj xna'anj unj rihaan xii nij so' sij cumán gaa naá, gaa quita'aa unj ra'a nij so', ne quirii unj man nij so' Egipto a. Tzaj ne tanáj xco nij so' nana yo', gaa ne na'néj ra'a nij so' nanj adonj —taj síi 'nij ra'a man ní' a.—¹⁰ Dan me se ino doj gaa nanaq naca yo' nanaq tucu'yón rihaan nij ta'níi ta'nij síi cu'naj Israel asa'q quisij güii yo' adonj —taj síi 'nij ra'a man ní' a.— 'O se ca'nej unj se-nanaj nimán nij so', ne quene'en manan nij so' daj me rá unj qui'yaj nij so' adonj. Ne guún unj Diose canoco' nij so', ne guun nij so' yuvij cutumé unj adonj.¹¹ Ne se tucu'yón nij so' rihaan tuvi' nij so' do', rihaan tinúú nij so' do', daj qui'yaj nij so' canoco' nij so' manj a ma!. Se cataj nij so': "Xcaj so' cuentá che'é Diose vij", se cataj nij so' ma!. 'O se quene'en cunudanj nij so' manj nanj adonj. Dan me se quene'en síi cunij do', quene'en síi chij doj do', manj nanj adonj. Quene'en cunudanj nij so' manj,¹² che'é se cunuu 'ee raj man nij so', ne se qui'yáj sayuun man nij so' che'é cacun' tumé nij so' a ma!. Quinavij cacun' taj xráá nij so', qui'yáj nanj adonj —taj Diose a.

¹³ Veé dānj ca'mii Diose che'é nana naca yo', ne che'é dan ne'en ní' se vaa guun nga nana cataj xna'anj so' rihaan síi cu'naj Moisés, ne che'é dan taj se uun se-nanq Moisés yo' a ma'. Nichrún' navij nana nga yo' nanj adonj.

Nanq nihánj taj xna'anj se vaa
ase vaa cunuú sa' neq man níj
yuvij israelítá rihaan Diose qui'yaj
ton man xcuu ro', danj vaa
cunuú sa' nimán ní' rihaan Diose,
qui'yaj ton man Jesucristó a

9 Dan me se gaa ca'mii Diose
rihaan Moisés asino yaan,
ne cataj xna'anj Diose daj qui'yaj
nij yuvij israelítá gaa na'vij nij so'
rihaan Diose, ne cataj xna'anj Diose
daj gaa ve' guee cune' nij yuvij
israelítá rihaan chumij nihánj a.
² Dan me se cune' nij yuvij israelítá
ve' ne rihaan tuvi' ve', ne rá ve'
yo' ro', nuú aga' taj aga' ya'an do',
chruuun mesá cuta' nii rachrúún
rihaan Diose do', ne ve' cu'naj rej
guee me ve' yo' a. ³ Ne vaa yo'o
yatzií cortiná canoco' rej xco rej
guee yo', ne rej xco yatzií cortiná
yo' ne yo'ó ve' cu'naj rej guee doj a.
⁴ Ne rá ve' rej guee doj yo' nicun'
aga' oró míí, ne aga' cacaa squíí
rihaan Diose me aga' oró míí tu'vee
ndo'o yo' a. Ne vaa se-chrunj Diose
chrúún guee, ne chrúún qui'yaj
síi cu'naj Moisés gaa ca'mii Diose
se-nanq Diose rihaan so' me yo' a.
Ne nu' xráá chrúún yo' nó aga' oró
míí a. Ne rque chrúún yo' ro', nuú
xruj oró, ne rque xruj oró cunuú
se chá cu'naj maná a. Ne x'núú
xruj oró yo' ro', naj xruún síi cu'naj
Aarón chruun vará, ne chruun xra'

ma'ān coj rihaan me yo', ne x'núú
chruun vará yo' ro', naj yahij no
se-nanq Diose nana guun rá Diose
cuno nij síi israelítá a. ⁵ Ne xráá
chrúún guee yo' ro', táá vij aga', ne
ase vaa se-mozó Diose ro', danj vaa
curuvi' roj aga' yo', ne querubines
cu'naj roj aga' yo' a. Dan me se táá
roj aga' yo' che'é Diose, ne caráán
xcóó roj yo' man chrúún guee yo',
ne rej xráá chrúún guee yo' ro',
me rej tinavij Diose cacun' che'é
yuvij a. Tzaj ne se nataj doj che'é
rasuun yo' cuano a mei.

⁶ Dan me se nu' nij rasuun yo'
mán rque roj ve' yo' a. Ne daj a
güii atúj nij xrej rá ve' rej guee yo',
'yaj suun nij xrej rihaan Diose che'é
nij yuvij a. ⁷ Tzaj ne rque 'ó ve' rej
guee doj yo' ro', orún' güii rque
'o yo' atúj xrej atá suun nocoo doj
rá ve' yo' nānq adonj. Ne dan me
se rej guee doj yo' me se inanq ton
nicaj xrej atúj xrej rej yo' adonj.
Ne ton yo' me se yo' me ton che'é
cacun' tumé ma'ān xrej do', che'é
cacun' qui'yaj nij yuvij gaa ne xcaj
nij yuvij cuentá se vaa cacun' me
se vaa qui'yaj nij so' do' adonj.

⁸ Inanq dānj vaa tucuáán tihaq
Nimán Diose a. Dan me se yo'o ne
ve' cu'naj rej guee yo', ne che'é dan
ne nó xcúún yuvij catuu yuvij rej
guee doj yo' ma!. ⁹ Ne ase vaa rej
guee ro', vaa yo' yaj adonj. Dan me
se se cunuú sa' inanq yuvij rihaan
Diose qui'yaj rej guee yo' ma!. Ne
yo' yaj me se rqué yuvij rasuun
do', xcuu cacaa do', rihaan Diose,
tzaj ne taj se qui'yá' cunuú sa' inanq
nimán yuvij rihaan Diose qui'yaj
rasuun yo' a ma!. ¹⁰ Maan se ase
vaa tucuáán nocoo' yuvij che'é se

chá yuvii do', che'é se 'o yuvii do', che'é daj 'yaj yuvii na'ya' yuvii do', vaa tucuáán che'é rasuun rque yuvii rihaan Diose nān̄j á. Dan me se tucuáán nocō' yuvii mān̄ yaj me tucuáán yo', ne taj xna'an̄j nana yo' rihaan yuvii daj qui'yaj yuvii ne cunuū sa' nee man yuvii rihaan Diose adonj. Tzaj ne asa' quisij nari' yuvii tucuáán nacā cuchruj Diose, gaa ne ino uxrá qui'yaj nij yuvii canoco' nij yuvii Diose ei.

¹¹Dan me se guun Jesucristó xrej atā suun nocoo doj, ne cavii sa' uxrá ní', qui'yaj so', ne 'yaj suun so' yo'ó rej guee, tzaj ne nuveé ve' cune' yuvii rihaan chumij nihánj me yo'ó rej guee yo' ma!. ¹²Ne orún' yuun catúj so' rá rej guee yo', ne yuun che'le navij cacun' tumé ní' nu' cavii nu' ca'an̄j, qui'yaj so' nān̄j adonj. Tzaj ne nuveé nān̄j ton man tana do', ton man scúj le'ej do', me nicaj so' ma!. Maqan se ton man ma'lan̄ yā so' nicaj so' gaa catúj so' rihaan Diose, ne qui'yaj canaán yā so' nān̄j adonj. ¹³Dan me se sese ton man tana do', ton man scúj toró do', yaj man nij scúj vacá cacaā do', tamān̄ xrej man nij yuvii, ne cunuū sa' nee man nij yuvii yo' rihaan Diose, ¹⁴gaa ne táá a ton man Jesucristó, ne sa' doj vaa yo' rihaan nu' nij rasuun yo' nān̄j chuguanj. Dan me se taj a doj cacun' tumé Jesucristó ma!. 'O se cayáán Nimán Diose ga so', ne che'é dan rqué so' man ma'lan̄ so' rihaan Diose chuguanj. Che'é dan me doj a cunuū sa' nimán ní', qui'yaj ton man Jesucristó, ne quinavij cacun' tumé ní' che'é se chi'ii qui'yaj ní' asij rque doj a. 'O se daj chihāq míj

se cavii sa' ní', qui'yaj ma'an ní' ma!. Maqan se cavii uun ní', qui'yaj ma'an ní' nān̄j ei. Tananj uún, ne taj che'é qui'yaj ní' se vaa 'yaj ní' nu' 'na' mei. Maqan se yaj ro', qui'yaj ní' nu' rasuun rej rihaan ní', ne canoco' inān̄j ní' man Diose síi vaa i'na' yaj ei.

¹⁵Dan me se Jesucristó me se cavii so' che'é rej quene'en so' se vaa ne guun nucuaj yuvii canoco' nij yuvii nu' tucuáán cataj xna'an̄j Diose asino yaan̄ rihaan síi cu'naj Moisés chuguanj. Che'é dan Jesucristó me síi narqué tucuáán nacā che'é ní', cataj xna'an̄j so' nana naca rihaan ní' daj qui'yaj ní', cavii sa' ní' rihaan Diose a. Che'é dan ní' sij canacúún Diose man ro', nacaj ní' nu' se sa' cataj xna'an̄j Diose se vaa rque so' rihaan ní' nu' cavii nu' ca'an̄j ei. ¹⁶Dan me se sese vaa si'yaj yo'o so' rasuun guun si'yaj yo'ó yuvii, ne asa' cavii so', ne asino yaan̄ cavii so', gaa ne guun yā rá yuvii se vaa cavii so', gaa ne ca'vee guun rasuun yo' si'yaj yo'ó yuvii yo' adonj. ¹⁷'O se asa' quisij cavii yo'o so', gaa ne quisij yā nu' se-nān̄a so' che'é si'yaj so' ei. Tzaj ne se guun quita'aa yuvii si'yaj yo'o so' sese ataa cavii so' mei. ¹⁸Che'é dan gaa cataj xna'an̄j Diose asino yaan̄ rihaan síi cu'naj Moisés daj qui'yaj nij yuvii israelitá cavii sa' nij so' rihaan Diose, ne vaa xcuu cavii che'é nana yo' nana cataj xna'an̄j Diose, ne dan me se che'é ton cayanj man xcuu yo' ro', che'é dan quisij yā nu' se-nana Diose che'é nij yuvii yo' adonj. ¹⁹Dan me se gaa quisij cataj xna'an̄j síi cu'naj Moisés rihaan nij yuvii nu' nana me rá

Diose cuno nij yuvii, gaa ne nicaj so' ton man scúj le'ej nicaj so' na nicaj so' cachij matzinj cachij maree nicaj so' coj cu'naj hisopo nicaj so', gaa ne taman' so' ton yo' rihaan yanj no se-nanq Diose do', rihaan taran' nij yuvii do' adonj. ²⁰Ne cataj xna'anj so' rihaan nij yuvii a:

—Che'é ton nihánj quisij ya nu' nij nana cataj xna'anj Diose rihaan ní' daj qui'yaj ní' cavii sa' ní' rihaan Diose adonj —taj Moisés rihaan nij yuvii a.

²¹Gaa ne taman' uún so' ton yo' rihaan ve' mantá guee do', rihaan ny' nij rasuun rásuun nij xrej gaa na'vij nij xrej rihaan Diose do' a.

²²Dan me se inanj ton me se vaa achiin che'é rej nahuun sa' que'ee uxrá rasuun rihaan Diose, taj se-tucuanj Moisés a. Ne sese nuvi' ton, ne se caráj x'naa Diose ní'yaj Diose cacun' tumé yuvii ma!

²³Dan me se xa' nij rasuun taman' Moisés ton rihaan, tzaj ne ase vaa nij rasuun man rej xta' rej nicun' Diose vaa nij rasuun yo', ne achiin ton che'é rej cunu sa' nij rasuun yo' rihaan Diose, ne che'é dan avi' xcuu, 'yaj Moisés chuguanj. Tzaj ne sa' uxrá doj vaa ma'an nij rasuun man rej xta' rihaan nij rasuun man rihaan chumij nihánj, ne che'é dan achiin se sa' doj rihaan ton man xcuu yan cunu sa' nij rasuun man rej xta' rej catuú ní' rihaan Diose ei. ²⁴Dan me se ma'an Jesucristó me síi rqué ton man ma'an so', che'é rej cunu sa' nij rasuun man rej xta' che'é ní' ei. 'O se nuveé rej guee nuu rá ve' cune' ma'an yuvii me rej catúj Jesucristó ma'. 'O se rej guee man rihaan chumij nihánj

ro', ase vaa rej nicun' ma'an Diose rej xta' vaa yo', tzaj ne nuveé ya ya rej nicun' Diose me yo' ma'. Tzaj ne yaj me se catúj ma'an Jesucristó rej xta' yo', ne cuano nicun' so' rihaan ma'an Diose, ne achíín ni'yaj so' rihaan Diose che'é ní' adonj.

²⁵Tzaj ne se qui'yaj so' ndaa vaa 'yaj nij xrej atá suun nocoo doj man rihaan chumij nihánj ma'. Nij xrej me se nicaj nij xrej ton man xcuu atúj nij xrej rá rej guee doj yo' daj a yo' adonj. Tzaj ne ne cachijin niganj rque Jesucristó ton man ma'an so' rihaan Diose man adonj. ²⁶'O se sese vaa che'é qui'yaj so' danj, ne no xcúún so' que'ee ndo'o quiran' so' sayuun asij gaa qui'yaj Diose chumij nihánj ndaa cuano adonj. Tzaj ne yaj ro', nichrun' quinavij chumij nihánj, ne ndaa yaj ca'na! Jesucristó rihaan chumij nihánj, ne orún' uún cavi' so' che'é ní', ne navij nu' cacun' tumé ní' nanj adonj.

²⁷Dan me se ne'en ní' daj quiran' 'o 'o ní' sij man rihaan chumij nihánj, ne dan me se ne'en ní' se vaa orún' uún cavi' 'o 'o ní', gaa ne canicun' ní' rihaan Diose, ne ca'ne' so' cacun' che'é ní' nanj adonj.

²⁸Ne dan me se che'é se orún' uún cavi' Jesucristó, ne tinavij so' cacun' tumé que'ee yuvii ro', vaa güii ca'na' uún so' rihaan chumij nihánj ei. Tzaj ne nuveé che'é rej cavi' uún so' che'é cacun' tumé yuvii me ca'na' so' ma'. 'O se ca'na' so', ne ní' sij na'vij ndo'o man so' ro', cavi' sa' ní' rihaan Diose, qui'yaj so' adonj.

10 'O se ase vaa nij se sa' quene'en ní' rej xraj vaa se-tucuanj Moisés, tzaj ne nuveé

ma'an nij se sa' yo' me tucuáán yo' ma!. 'O se ticavi' nii man xcuu, ne rqué nii xcuu yo' rihaan Diose, ne inanj danj 'yaj nii 'o yo' 'o yo' nān̄j adonj. Dan me se taj güii yo'q cunyu sa' ya nij síi rqué rasuun yo' rihaan Diose ma!. ²Dan me se x'néj cacun' xráá nij síi rqué xcuu rihaan Diose, tzaj ne quene'en uún nij so' se vaa vaa doj cacun' tumé uún nij so', ne che'é dan se ca'ne' rá nij so' ga suun rqué xcuu cavi' rihaan Diose a ma!. ³Dan me se che'é xcuu cavi' rqué nij so' rihaan Diose ro', che'é dan 'o yo' 'o yo' me se ne quini'yón nij so' se vaa sij tumé ya cacun' me nij so' a man adonj. ⁴O se taj se qui'yá' quinavij cacun' tumé yuvij qui'yaj ton man scúj toró do', ton man tana do' a ma!. ⁵Che'é dan ca'na' Jesucristó rihaan chumij nihánj, ne ca'mii so' rihaan Diose, cataj so':

—Taj se uun xcuu rque nij yuvij cavi' rihaan so' a ma!. Taj se uun nu' nij rasuun rque yuvij rihaan so' a ma!. Tzaj ne nee manj ro', vaa se uun rihaan so', ne che'é dan qui'yá' so' nee manj adonj. ⁶Dan me se ne niha' rá so' ni'yaj so' xcuu acaa che'é cacun' ma!. ⁷Dan me se cataj 'unj: "Veé 'unj nicun' rihaan so' 'na'. Rihaan dáán so' yanj libró nó nana a'mii che'é 'unj, se vaa qui'yáá 'unj nu' se vaa me rá so' qui'yaj, Ataj", taj 'unj rihaan so' a —taj nana ca'mii Jesucristó rihaan Diose nana no' rihaan danj Diose a.

⁸Dan me se cataj so' se vaa xcuu rqué yuvij rihaan Diose do', 'núú rqué yuvij rihaan Diose do', xcuu acaa do', xcuu avi' che'é cacun' do', ne achiin rihaan Diose ma!. Ne ne

niha' rá Diose ni'yaj Diose rasuun yo' a man adonj. Ne nanj rasuun yo' me se rqué nij síi nocó' se-tucuaj Moisés rihaan Diose nanj adonj.

⁹Gaa ne cataj uún so' a:

—Veé 'unj nicun' rihaan so', 'na' qui'yáá 'unj nu' se vaa me rá so' qui'yaj á —taj uún so' a.

Veé dan me tinavij so' tucuáán nga yo', ne vaa tucuáán nacá cuchruj so' canoco' ní a. ¹⁰Ne che'é se yuun che'é nago' Jesucristó man ma'an so' rihaan Diose ndaa vaa guun rá Diose qui'yaj so' ro', che'é dan aj cunuu sa' ní rihaan Diose adonj.

¹¹Ne xá' taran' nij xrej, tzaj ne yo'o nicun' nij so' 'yaj suun nij so' rihaan Diose daj a güii, ne nanj xcuu do', 'núú do', rqué nij so' rihaan Diose, tzaj ne taj se qui'yá' x'nee cacun' xráá yuvij qui'yaj rasuun yo' ma!. ¹²Tzaj ne Jesucristó me se orún' uun ca'vej so' cavi' so' che'é nij yuvij, ne yuun cavi' so' che'é nu' cacun' atá nij yuvij nanj adonj. Dan me se rqué ma'an so' man so' rihaan Diose che'é nu' cacun' tumé yuvij, gaa ne ca'anj cayáán so' x'núú Diose rej nuva' Diose ei. ¹³Ne cuano nihánj me se na'vij uun Jesucristó ndaa se qui'yaj canaán Diose rihaan taran' nij síi taj ri'yunj man Jesucristó, gaa ne quirii ta'nga' Jesucristó rihaan taran' nij so' adonj. ¹⁴O se orún' uun nago' so' man ma'an so' rihaan Diose, ne che'é dan yo'o cunyu sa' nij síi sa' nocó' man Diose nu' cavi' nu' ca'anj ei. ¹⁵Ne ma'an Nimán Diose taj xna'anj uún rihaan ní' daj quiran' ní' ei. Asino yaan cataj so':

¹⁶—Dan me se ino doj gaa nana nacá yo' nana tucu'yón 'unj rihaan

nij so' asa' quisíj güii yo' adonj. 'O se ca'nej 'unj xrej 'unj nimán nij so', ne cachron 'unj letrá nana yo' cùú raq nij so' daj qui'yaj nij so', ne quene'en ma'an nij so' qui'yaj nij so' rasuun sa' adonj —taj síi 'nij ra'a man ní' a.

¹⁷Gaa ne cataj uún so':

—Ne güej nu' cacun' tumé nij so' xráá nij so', qui'yáj á —taj uún Nimán Diose a.

¹⁸Ne che'é se aj caráj x'naa Diose che'é cacun' tumé ní' ro', che'é dan ca'ne' rá ní' ga suun rqué rasuun rihaan Diose che'é cacun' nanj adonj.

**Nana nihánj taj xna'anj se
vaa no xcúún ní' canoco'
raan ní' man Diose a**

¹⁹Dan me se che'é se cayanj ton man Jesucristó ro', che'é dan taj che'é cuchu'vi' ní' catuu ní' rá rej guee xta' a ma'. Dan me se taj che'é cuchu'vi' ní' canicun' ní' rihaan ma'an Diose, man tinuj, man nocoj. ²⁰'O se cavi' nee man Jesucristó, ne inanj danj ca'núj so' chrej naca' rihaan ní' catuu ní' rihaan Diose, ne gaa i'ná' ní' rihaan Diose nanj adonj. ²¹Ne xrej sa' uxrá me uún Jesucristó che'é ní' sij noco' man Diose nanj ei. ²²Che'é dan no xcúún ní' cuchi' ní' rihaan Diose, ne che'é se amán rá ní' ni'yaj ní' man Jesucristó, che'é dan guun ya uxrá rá ní' se vaa ca'vee canoco' sa' ní' man Diose, ne 'o cuyaqan gaa rá taran' ní' ei. Dan me se 'o cuyaqan gaa rá taran' ní', che'é yan quisíj nanó rá ní' che'é cacun' tumé ní', ne cunuu sa' ya nimán ní', qui'yaj ní', gaa canoco' ní' man Jesucristó

nanj chuguanj. Ne cata' ne ní' rque na sa', ne cunuu sa' ya nee man ní' nanj adonj.

²³Ne yo'o cuchuman rá ní' se vaa ya cavii sa' ní', ne se guun vij rá ní' daj chihqa míj mei. 'O se vaa che'é gaa nucuaj rá ní' man síi cataj se vaa sa' qui'yaj so' che'é ní' á. ²⁴Ne xcaj ní' cuentá che'é tinúú ní' daj qui'yaj ní' ne sa' doj cunuu 'ee rá nij tinúú ní' man tuvi' so', ne doj a qui'yaj suun nij tinúú ní' suun sa' che'é Diose a. ²⁵Ne se tanáj ní' tucuáán nuu chre' ní' ga tinúú ní' ma!. 'O se vaa yuvij ne noco' tucuáán yo', tzaj ne no xcúún soj nago' soj chrej nucuaj man tinúú soj gaa nuu chre' soj ei. Ne yaj ro', me se doj a cunuu chre' soj, che'é yan ne'en soj se vaa nichrun' quisij güii ca'na' uún Jesucristó rihaan chumii nihánj nanj adonj.

²⁶'O se sese aj canoco' ní' nana ya nana nari' ní', gaa ne sese quirii nimán ní' qui'yaj ní' cacun', ne taj vaj yo'ó se vaa qui'yaj ní' gaa ne caraq x'naa Diose uún che'é cacun' tumé ní' a ma!. ²⁷Dan me se nique ní', ne vaa güii ca'ne' Diose cacun' che'é ní', ne gaa yo'o ya'an, ne guun niha' uxrá rá ya'an yo' cha ya'an yo' man nij síi taj ri'yunj man Diose nanj adonj. ²⁸Xa' nij síi noco' se-tucuanj Moisés, tzaj ne sese 'yaj 'o tuvi' nij so' cacun', ne sese vaa vij va'nuj síi quene'en se vaa 'yaj so' cacun', ne se cunuu 'ee rá nii man so' a ma!. Maan se avi' so' cuaj, 'yaj nii nanj á. ²⁹Ne nij uxrá doj gaa sayuun quiran' síi taj ri'yunj man ma'an ta'níí Diose adonj. 'O se ton man Jesucristó ro', qui'yaj cunuu sa' ní' rihaan Diose ne yo'o canoco' ní'

chrej sa' cuchruj Diose che'é ní' ei. Tzaj né taj yu'vee nó ton yo', rá nij síi tanáj xco se-nana Jesucristó a ma'. Ne quij a'mii niж so' rihaan Nimán Diose síi qui'yaj ndo'o se luj che'é ní' ei. ³⁰Q se aj ne'en ní' daj ca'mii Diose, cataj Diose:

—'Unj me síi no xcúún qui'yaj sayuun man yuvii tumé cacun' a. Ya naru'vee 'unj nu' che'é se vaa qui'yaj niж so' rihaan chumii nanj á —taj Diose a.

Né taj uún Diose:

—'Unj sij 'nij ra'a man soj ro', ca'nej cacun' che'lé soj sij nocoo' manj adonj —taj uún Diose a.

³¹Dan me se cuchu'ví' ndo'o vaa me se vaa quiran' niж síi tanáj ra'a Diose vaa i'na' ya adonj.

³²Dan me se cunuû rá soj daj qui'yaj soj gaa guun che'e soj canoco' soj man Jesucristó ei. Dan me se gaa guun che'e soj canoco' soj man Jesucristó, né síi xcaj cuentá me soj, né guun nucuaj soj quiran' soj sayuun, né yo'o raan canoco' soj man Jesucristó chuguaj. ³³Ne quene'en yuvii daj sij me soj, né nachri' niж yuvii ni'yaj niж yuvii man soj, né qui'yaj niж yuvii sayuun man soj, né guun tuví' soj ga yo'ó niж síi ran' sayuun yo' a. ³⁴Q se cunuu 'ee rá soj man tinúú soj niж síi 'nij taga', né guun niha' rá soj ni'yaj soj se vaa ca'néj yuvii si'yaj soj che'é se sij nocoo' man Jesucristó me soj a. 'Q se ne'en soj se vaa sa' doj vaa si'yaj soj rasuun nicaj soj rej xta', né rasuun yo' me se daj chihaa mij se quinavij rasuun yo' a man adonj. ³⁵Dan me se se gaa cuchu'ví' soj canoco' soj man Jesucristó, né se

ca'ne' rá soj ma'. Né 'o veé danj gaa rá soj nu' cavii nu' ca'anj ei. Che'é yan a'néé nucuaj nimán soj ro', vaa güii, né nocoo' ya vaa rasuun quiri' soj ei. ³⁶Q se vaa che'é gaa inaj nimán soj, né yo'o qui'yaj soj se vaa güii nacaj soj nu' se vaa cataj Diose nacaj soj chuguaj.

³⁷Dan me se danj Diose taj se vaa nichrun' ca'na' síi ca'na', né se guun raañ so' ma!. ³⁸Né síi sa' rihaan Diose ro', maan che'é se amán rá so' ro', che'é dan yo'o cayáán so' ga Diose adonj. Tzaj né sese canicaj so' rej xco so', né se gaa niha' rá Diose quene'en Diose man so' a ma', taj danj Diose a.

³⁹Tzaj né nuveé sij anicaj rma'an rej xco me ní' ma!. Che'é dan se quiri' ní' ma!. 'Q se sij nucuaj rá man Diose me ní', né che'é dan quinanii nimán ní' rihaan sayuun adonj.

Nanä nihánj taj xna'anj daj 'yaj síi amán rá ni'yaj man Diose a

11 Vaa se ne ruvi' ni'yaj yuvii, tzaj né guun ya rá ní' se vaa ya vaa nu' niж rasuun yo' ei. Tzaj né orún' ní' sij amán rá ni'yaj man Diose me niж síi amán rá se vaa ya vaa nu' niж rasuun yo' chuguaj. ²Ne niж síi man gaa naá ro', amán rá niж so' ni'yaj niж so' Diose, né che'é dan gaa naá cataj Diose se vaa síi sa' me niж so' ei.

³Xa' ma'lan ní', tzaj né che'é se amán rá ní' ni'yaj ní' Diose ro', che'é dan xcaj ní' cuentá se vaa ca'mii Diose, gaa ne guun nu' niж chumii, qui'yaj so' adonj. Dan me se nicaj Diose rasuun ne ruvi', ne

qui'yaj Diose nū' rasuun ruvi' ni'yaj ní' adonj.

⁴Xa' síi cu'naj Abel, tzaj ne che'é se cuchumán rá so' ni'yaj so' Diose ro', che'é dan sa' doj vaa se rqué so' rihaan Diose, ne tinúú so' Caín me se níj doj vaa rasuun rqué so' man Diose adonj. Che'é dan cataj Diose se vaa sa' vaa nimán síi cu'naj Abel, ni'yaj Diose che'é níj rasuun rqué síi cu'naj Abel rihaan Diose a. Dan me se che'é se cuchumán rá so' ni'yaj so' Diose ro', che'é dan yaj taj xna'anj yuvij che'é so' daj qui'yaj so' gaa naá nañj adonj.

⁵Xa' síi cu'naj Enoc, tzaj ne che'é se cuchumán ndo'o rá so' ni'yaj so' Diose ro', che'é dan vaa i'nāl so' cavii so' ca'anj so' rej xta' rej yanj Diose, ne ne ca'vej rá Diose cavi' so' ma!. Dan me se nano' ndo'o nii man so', tzaj ne ne nari' nii man so' a ma!. Maan se naxcaj nū' Diose man so' ca'anj so' rej xta' nañj adonj. 'O se gaa ataa cavij so' rej xta', ne cataj xna'anj Diose che'é so' se vaa guun niha' uxrá rá Diose ni'yaj Diose man so', che'é se síi sa' guun so' rihaan Diose ei. ⁶Tzaj ne síi ne amán rá ni'yaj man Diose ro', daj chihaq míj se guun niha' rá Diose ni'yaj Diose man so' a ma!. 'O se síi me rá cuchi' rihaan Diose ro', no xcúún so' cuchuman rá so' se vaa ya' vaa Diose, ne vaa che'é cuchumán rá so' se vaa naru'vee ma'an Diose rihaan níj síi nano' ya man Diose ei.

⁷Dan me se síi cu'naj Noé, tzaj ne che'é se cuchumán ndo'o rá so' ni'yaj so' Diose ro', che'é dan, nda' se ataa quene'en so' daj gaa sayuun qui'yaj Diose man chumij nihánj,

tzaj ne maan che'é se ve'é cuno so' nanq cataj xna'anj Diose rihaan so', ne che'é dan qui'yaj so' riho xij chéé rihaan na, ne che'é dan me quinanii níj tuvi' níj so' rihaan sayuun yo' adonj. Ne maan che'é se cuchumán ya rá so' ni'yaj so' Diose, che'é dan cuta' so' cacun' ya xráá níj yuvij mān rihaan chumij se vaa ne ca'vej rá níj yuvij cuno níj yuvij se-nanq Diose, ne guun ma'an so' síi sa' ni'yaj Diose adonj.

⁸Dan me se síi cu'naj Abraham uún me se che'é se cuchumán ndo'o rá so' ni'yaj so' Diose ro', che'é dan cuno so' rihaan Diose gaa canacútun Diose man so', ne cavii so' ca'anj so' rej rque Diose yo'óó guun to'oj so' vaa güii a. Dan me se a doj ne quene'en so' me rej cuchi' so', tzaj ne ne guun vij rá so' ma!. Maan se cavii so' ca'anj so' adonj. ⁹Dan me se maan che'é se cuchumán rá so' ni'yaj so' Diose ro', che'é dan cavii so' chiháán so' ca'anj so' rej cataj xna'anj Diose se vaa guun to'oj so' ei. Ne gaa cuchi' so' yo'óó yo', ne to'oj yo'ó yuvij me yo'óó yo', tzaj ne veé dan quináj síi cu'naj Abraham yo', ne cuta' so' ve' mantá, ne yáán so' ga ta'níí so' síi cu'naj Isaac do', ta'nij si'no so' síi cu'naj Jacob do' a. Taran' níj so' me síi guun to'oj yo', cataj Diose rihaan síi cu'naj Abraham a. ¹⁰Dan qui'yaj síi cu'naj Abraham, cuno so' rihaan Diose, che'é se sij na'vij ndo'o cayáán yo'ó chuman' nocoo chuman' naj rej xta' me so' a. Ne nuveé ve' mantá uun me chuman' yo' ma!. 'O se raan ndo'o vaa tacóó nū' ve' naj chuman' yo' ei. 'O se ma'an Diose cuchruj chuman' yo',

ne ma'an Diose qui'yaj nu' chuman' yo' adonj.

¹¹Dan me se che'lé se cuchumán rá síí cu'naj Abraham ni'yaj so' Diose ro', che'lé dan nda' se chana ityún me nicq so' chana cu'naj Sará, ne nda' se chii nga me ma'an so', tzaj ne guun nucuaj rá so' man Diose se vaa ca'ngaq ta'níí so', che'lé se cuchumán rá so' se vaa Diose me síí qui'yaj nu' se vaa cataj xna'anj ma'an Diose rihaan so' adonj. ¹²Dan me se nda' se daj doj cavi' síí chii nga yo', tzaj ne xna'anj ndo'o nij so', ne ase vaa que'ee ndo'o nij yati' mān rej xta' ro', danj vaa guun que'ee uxrá nij tuvi' nij so' nij síí israelitá yo', ne dan me se ase vaa naj yo'ó chrūu tu'va na ya'anj ro', cunudanj vaa xna'anj nij so' nanj adonj.

¹³Dan me se yo'o cuchumán rá taran' nij síí mān gaa naá ni'yaj nij so' Diose ndqa se cavi' taran' nij so' ei. Ne ne quirí' ma'an nij so' se vaa cataj xna'anj Diose se vaa rque Diose rihaan nij tuvi' nij so' ma'. Tzaj ne quene'en nij so' se vaa vaa güii qui'yaj Diose cunudanj yo', ne che'lé dan guun niha' rá nij so' nanj adonj. Ne cataj xna'anj nij so' se vaa nuveé chihanj nij so' me chumij nihánj ma'. Maan se vaj uun nij so' doj rihaan chumij nihánj, ne síí mān yo'ó chumij me nij so', cataj ma'an nij so' nanj adonj. ¹⁴Ne síí a'mii danj me se nata' nij so' se vaa nano' uxrá nij so' yo'ó chumij guun chihanj nij so' ei. ¹⁵Ne sese guun rá nij so' se vaa sij chihanj chumij nihánj me nij so', ne gaa ya'núj rihaan nij so' nanicaj nij so' chiháán nij so' chuman' naj rihaan

chumij nihánj, tzaj ne ne guun rá nij so' danj ma'. ¹⁶O se guun ndo'o rá nij so' cane nij so' chuman' sa' doj chuman' naj rej xta' ei. Ne sese taj vaj chuman' sa' cayáán nij so' vaa güii, ne guun na'aj Diose gaa nanj ei. Tzaj ne taj che'lé guun na'aj Diose ma'. O ya vaa chuman' nocoo cayáán nij so', qui'yaj Diose ei.

¹⁷Ne che'lé se cuchumán rá síí cu'naj Abraham ni'yaj so' Diose ro', che'lé dan gaa guun rá Diose quene'en Diose sese raan ya noco' so' man Diose, ne ca'vej rá síí cu'naj Abraham ticavi' so' rihaan Diose man orún' ta'níí so' Isaac síí rqué ma'an Diose man so' a. Dan me se danj qui'yaj síí cu'naj Abraham yo', che'lé se me ndo'o rá so' ni'yaj so' Diose a. Ne Isaac me síí rqué Diose guun ta'nij síí cu'naj Abraham, ndqa vaa cataj xna'anj Diose rihaan so' se vaa gaa ta'níí so' a. ¹⁸Dan me se cataj xna'anj Diose rihaan síí cu'naj Abraham se vaa cumañ ndo'o ta'níí ta'nij si'no síí cu'naj Abraham qui'yaj síí cu'naj Isaac yo' a. ¹⁹Ne nda' se guun ndo'o rá síí cu'naj Abraham ca'ngaa ta'níí ta'nij si'no so', tzaj ne ca'vej rá so' ticavi' so' man síí cu'naj Isaac rihaan Diose nanj chuguanj. O se guun rá so' se vaa guun nucuaj Diose cunuu i'na' uún yuvij qui'yaj Diose asa' cavi' yuvij, rá so' a. Dan me se ya uxrá, ne daj doj se cavi' síí cu'naj Isaac, qui'yaj Abraham, tzaj ne caráán Diose rihaan so', ne tanáj uún Diose man síí cu'naj Isaac rihaan síí cu'naj Abraham a.

²⁰Dan me se síí cu'naj Isaac me se che'lé se cuchumán rá so' ni'yaj so'

Diose ro', che'é dan cataj so' se vaa qui'yaj Diose se luj che'é roj ta'níí so' síí cu'naj Jacob gá síí cu'naj Esaú a. Né cataj xna'anj so' daj gaa quiran' roj ta'níí so' rej rihaan roj so' a.

²¹Dan me se síí cu'naj Jacob me se che'é se cuchumán rá so' ni'yaj so' Diose ro', che'é dan gaa nichrun' cavi' so', né cataj so' se vaa qui'yaj Diose se luj che'é roj ta'níí síí cu'naj José, né dan me se ru'maan so' se-garroté so' rihaan yo'óó, né quina'víj ndo'o so' rihaan Diose a.

²²Né dan me se síí cu'naj José me se che'é se cuchumán rá so' ni'yaj so' Diose, che'é dan gaa nichrun' cavi' so', né nuchruj raa so' daj qui'yaj nij yuvii israelitá ga cúú man so' asa' curihanj nij so' Egipió vaa güii, né che'é dan cataj xna'anj so' se vaa asa' cavii nij síí israelitá rej Egipió, né quirii nij so' cíú man ma'an so' nicaj nij so' ca'anj nij so', cataj so' rihaan nij so' a.

²³Dan me se Moisés me se che'é se cuchumán rá nij tuv'i síí cu'naj Moisés ni'yaj nij so' Diose ro', che'é dan va'nuj ya' yavii caxrij yuve nij so' man Moisés gaa ca'ngaa so' a. Danj qui'yaj nij so' che'é se quene'en nij so' se vaa ve'é ndo'o vaa ne'ej yo' a. Né ne cuchu'vi' nij so' rihaan síí nicaj suun rey síí cataj xna'anj se vaa cavii nu' ta'níí nij so' ne'ej sno'o cunii a ma'.

²⁴Che'é se cuchumán rá ma'an síí cu'naj Moisés ni'yaj so' Diose ro', che'é dan gaa cachij so', né ne ca'vej rá so' cataj yuvii se vaa ta'nij si'no síí nicaj suun rey cu'naj Faraón me so' ma'. ²⁵Q se ca'néé nimán so' quiran' so' sayuun ga nij

yuvii nocó' man Diose nanj adonj. 'O se sa' a doj vaa canocó' man Diose, rá so', né nij vaa guun niha' rá' qui'yá' cacun' rihaan Diose yaj vaa i'ná' rihaan chumií nihánj, rá so' a. ²⁶Dan me se vaa yu'vee ndo'o nó sayuun quiran' so' che'é síí ca'nej Diose tñanii man yuvii mán rihaan chumií nihánj rihaan sayuun, né taj yu'vee nó taran' nij rasuun sa' man rej cu'naj Egiptó, rá so', né ve'é a doj canocó' man Diose, rá Moisés a. 'O se aj navij nu' nuchruj raa so' che'é nu' rasuun sa' rque Diose man so' ei. ²⁷Che'é se cuchumán rá so', che'é dan tanáj so' Egiptó ca'anj so', né ne cuchu'vi' so' daj qui'yaj síí nicaj suun rey man so' ma!. Nda' se ne ruvi' Diose ni'yaj yuvii, tzaj né ase 'yaj síí ruvi' nicun' Diose rihaan ro', danj qui'yaj síí cu'naj Moisés, yo'ó canoco' so' man Diose adonj. ²⁸Che'é se cuchumán rá so' ni'yaj so' Diose, che'é dan cuchruj so' cha'anj cu'naj pascuá navij rá nij yuvii israelitá, né cataj xna'anj so' rihaan nij yuvii israelitá se vaa caxrii nij so' ton matzinj tu'va ta'yaa rihaan tucuá nij so', gaa né se gaa nanj cavii ta'níí nij so' síí chava' qui'yaj se-mozó Diose síí 'yaj avi' ndo'o yuvii, taj Moisés rihaan nij so' a.

²⁹Dan me se nij yuvii israelitá me se che'é se cuchumán rá nij so' ni'yaj nij so' Diose ro', che'é dan guun nucuaj nij so' cachén nij so' tanuú na ya'anj cu'naj Na Ya'anj Ve'ej a. Né ca'ne' na ya'anj yo' man yo', né quináj yo'ó naco' inanj cachén nij so', qui'yaj Diose a. Tzaj né gaa guun rá nij síí man Egipgó cachén nij so' rihaan yo'óó

nacoo yo' me se caráán na xráá nij so', ne canó xráá nij so', qui'yaj na yo' a.

³⁰Né che'é se cuchumán rá nij yuvii israelitá ni'yaj nij so' Diose ro', che'é dan cachén chij ya güii gaa aman tucuachrii nij so' nu' anicaj chuman' cu'naj Jericó, ne canee nu' chingá nicun' nu' anicaj tu'va chuman' yo', qui'yaj Diose, che'é yan cuchumán rá nij so' ni'yaj nij so' Diose a.

³¹Dan me se che'é se cuchumán rá chanā niha' rá ga chii chanā cu'l naj Rahab ni'yaj no' Diose ro', che'é dan ne cavi' no' ga yo'ó nij síi man chiháán no' síi ne ca'vej rá cuno rihaan Diose a. Maqan se ve'é nacaj no' man roj síi israelitá síi me rá quene'en daj vaa nu' chiháán no', ne ne qui'yaj no' sayuun man roj so' a.

³²Né me yo'ó nanqataj xna'anj 'unj rihaan nij soj, rá soj ga. 'O se achén ndo'o orá, 'yáá 'unj, ne ataa cataj xna'anj 'unj che'é síi cu'naj Gedeón do', che'é síi cu'naj Barac do', che'é síi cu'naj Sansón do', che'é síi cu'naj Jefté do', che'é síi cu'naj David do', che'é síi cu'naj Samuel do', che'é yo'ó taran' nij síi nata' se-nanqataj Diose gaa naá do', nanq chuguanj. ³³Dan me se che'é se cuchumán rá nij so' ni'yaj nij so' Diose ro', che'é dan qui'yaj canaan nij so' rihaan síi nicaj suun rey do', ca'ne' sa' nij so' cacun' che'é yuvii do', quiri' nij so' se vaa cataj xna'anj Diose quiri' ya nij so' do', guun nucuaj nij so' caráán nij so' tu'va chuvaas do', ³⁴tina'áj nij so' ya'an yuvaa se gaa nanq cacaq nij so' qui'yaj ya'an do', quinanii nij so'

rihaan yuvii nicaj neé espadá me rá ticavi' man nij so' do', nari' nucuaj nij so' qui'yaj Diose gaa ninaj nij so' do', guun nucuaj nij so' qui'yaj canaan nij so' rihaan síi man yo'ó chuman' síi cunu' ga nij so' do' ei. ³⁵Né vaa nij chanā cuchumán rá ni'yaj man Diose se vaa ya cunuú i'na' uún tuvi' nij chanā síi cavi', ne ya uxrá cunuú i'na' uún tuvi' nij chanā yo' ei.

Né yo'ó ta'aj nij síi cuchumán rá ni'yaj man Diose ro', quita'aa nii numij nii man nij so', ne go' uxrá nii man nij so' ndaa se cavi' nij so' ei. Dan me se cavi' nij so' che'é se ne ca'vej rá nij so' cataj nij so' se vaa nij vaa Diose a. 'O se sa' doj cavi' nij so' che'é Diose, ne ve'é doj cunuú i'na' uún nij so' vaa güii qui'yaj Diose, rá nij so' a. ³⁶Né yo'ó ta'aj nij so' me se ca'nga' nacoo yuvii ni'yaj yuvii man yo'ó ta'aj nij so', ne go' yuvii cuartá xráá nij so', ne yo'ó ta'aj nij so' me se numij nii aga' ne' ra'a nij so', ne caxrij nii taga' man nij so' chuguanj.

³⁷Yo'ó ta'aj nij so' cavi', qui'yaj yuvii gaa go' nij yuvii yahij man nij so' a. Né ta'aj nij so' ro', ca'ne' aga' seraq a'ne' chruun man nij so' a. Go' yuvii neé espadá man ta'aj nij so' a. Né dan me se taran' nij síi sa' yo' me se cachéé uun nij so' rej xraj rej rque rihaan chumii nihánj, ne taj vaj ve' sa' cayáán nij so' ma!. Ne inanj nuj matzinj do', nuj tana do', cunuú nij so' ei. Né síi niqué uxrá me nij so', ne síi cachiin ndo'o rasqun rihaan guun uún nij so', ne síi nij uxrá quiran' guun uún nij so', qui'yaj yuvii ei. ³⁸Dan me se sij sa' uxrá me nij so', ne ne nó

xcúún nij yuvii\u00f1 m\u00e1n rihaan chumii\u00f1
nih\u00e1nj c\u00e1y\u00e1\u00f1 nij so' ga nij yuvii\u00f1
nih\u00e1nj a man adonj. Dan me se
t\u00e1\u00e1 ri'\u00f1yunj yuvii\u00f1 man nij so' rihaan
chumii\u00f1 nih\u00e1nj, n\u00e9 dan me se un\u00e1nj
nij so' tucu\u00e1 nij so', n\u00e9 vaj nij so' rej
tacaan do', rej quij do', at\u00faj nij so'
rque yu'u\u00f1 taj yuvej do', rque yu'u\u00f1
taj rque yo'\u00f1d\u00f1 do', 'yaj nij yuvii\u00f1 yo'
nanj adonj.

³⁹N\u00e9 dan me se nda'\ se guun niha'\
r\u00e1 Diose ni'yaj Diose man cunudanj
nij so' che'\ se cuchum\u00e1n r\u00e1 nij so'
ni'yaj nij so' Diose, tzaj ne ne quiri'\
nij so' nu' se vaa cataj xna'anj Diose
se vaa qui'yaj Diose che'\ nij s\u00f1i
noco' man so' ma!. ⁴⁰O se aj ne'en
Diose se vaa sa' doj gaa suun qui'yaj
suun n\u00f1' che'\ so', n\u00e9 che'\ dan ne
ca'vej r\u00e1 Diose cunu\u00f1 sa' inanj nij
s\u00f1i cum\u00e1n gaa na\u00e1 yo' rihaan Diose,
gaa ataa cunu\u00f1 sa' ma'\u00f1 n\u00f1' rihaan
so' ma!. 'O se che'\ n\u00f1' me guun
raan qui'yaj Diose nu' se sa' che'\
nij s\u00f1i cum\u00e1n gaa na\u00e1 yo' adonj.

**Nan\u00e1 nih\u00e1nj taj xna'anj se
vaa se ca'ne' r\u00e1 n\u00f1' ga suun
noco' man Diose \u00e1**

12 Dan me se sa' uxra\u00e1 vaa nij
s\u00f1i m\u00e1n gaa na\u00e1, n\u00e9 cuano
nih\u00e1nj me se m\u00e1n nij so' nu' anicaj
rej x'nuj n\u00f1' ni'yaj nij so' man n\u00f1'
daj 'yaj ma'\u00f1 n\u00f1' adonj. Che'\ dan
n\u00e9 daj qui'yaj n\u00f1', r\u00e1 soj ga. Ma\u00e1n
se tan\u00e1j xco n\u00f1' nu' se vaa car\u00e1\u00e1n
chrej rihaan n\u00f1' qui'yaj suun n\u00f1', ne
tan\u00e1j xco n\u00f1' nu' chrej chi'li ei. 'O
se sayuun ndo'o vaa tan\u00e1j xco n\u00f1'
chrej chi'li yo' adonj. Ne dan me
se yo'o qui'yaj suun n\u00f1' nu' suun
vaa rihaan n\u00f1' ei. Dan me se ase
vaa s\u00f1i un\u00e1nj tico tuvi' ro', danj gaa

n\u00f1', n\u00e9 se ca'ne' r\u00e1 n\u00f1' ca'\u00e1nj n\u00f1' rej
rihaan n\u00f1' ma!. ²Tzaj ne yo'\u00f1 n\u00f1'yaj
n\u00f1' rej nicun' Jesucrist\u00f3, n\u00e9 ve'\
so' me s\u00f1i cuchruj tucu\u00e1\u00e1n am\u00e1n
r\u00e1 ni'yaj man Diose ei. Dan me se
cuchum\u00e1n r\u00e1 ma'\u00f1 so' ni'yaj so'
Diose, ne so' me s\u00f1i quisij qui'yaj
ya nu' suun vaa rihaan so' che'\ rej
canoco' n\u00f1' man so' adonj. Dan me
se guun r\u00e1 Jesucrist\u00f3 se vaa cavii\u00f1
sa' yuvii\u00f1 qui'yaj so', n\u00e9 quene'en
so' se vaa g\u00e1un niha'\ r\u00e1 so' sese
cavii\u00f1 sa' nij yuvii\u00f1, n\u00e9 che'\ dan
guun nucuaj so' cavil so' rihaan
rcutze, n\u00e9 ne xcaj so' cuent\u00e1 che'\
rej ca'nga' nacoo\u00f1 yuvii\u00f1 ni'yaj yuvii\u00f1
man so' ma!. N\u00e9 xcaj n\u00f1' cuent\u00e1
se vaa x'n\u00f1t\u00e1 Diose rej nuva'\u00f1 Diose
ro', ne so' cuano, uun chij so' ga
Diose chuguanj. ³Che'\ dan me
nuchruj raa soj se vaa ase vaa taj
ri'\u00f1yunj yuvii\u00f1 tum\u00e9 cacun' man soj
ro', danj t\u00e1\u00e1 ri'\u00f1yunj yuvii\u00f1 tum\u00e9
cacun' man u\u00f1m so' chuguanj.
Tzaj ne ne ca'ne' r\u00e1 so' ma!. Tanan\u00e1j
soj u\u00f1m, n\u00e9 nuchruj raa soj, n\u00e9 se
ninaj nim\u00e1n soj mei.

⁴Dan me se 'yaj ndo'o nij s\u00f1i tum\u00e9
cacun' sayuun man soj, tzaj ne aj
qui'yaj soj cacun' ga nij so' ma!. Ne
nda'\ se sayuun 'yaj nij so' man nij
soj, tzaj ne ne cavil nij soj, qui'yaj
nij so' mei. ⁵Ne aj ni'y\u00f3n soj chrej
nucuaj no\u00f1 rihaan danj Diose, n\u00e1n\u00e1j
raj a. Dan me se ase vaa ta'n\u00f1i Diose
vaa soj, taj nan\u00e1 yo' chuguanj. Ne
nih\u00e1nj me se taj nana\u00e1 yo' ei: "Cun\u00f3
so' ca'mij, ta'nij ne'ej. Se guun
nachr\u00f3 so' chrej sa' rque s\u00f1i 'nij ra'a
man n\u00f1' m\u00e1n so' ma!. Ne se quiri'
r\u00e1 so' asa' caxrij yuva\u00f1 s\u00f1i 'nij ra'a
man n\u00f1' m\u00e1n so' che'\ cacun' 'y\u00e1\u00e1

so' mei. ⁶'O se síí 'nij ra'a man ní' me se tucu'yón so' man taran' ní' sij 'ee rá so', ne uun yuvaqa so' man taran' nij síí nacaj so' guun ta'nij so', sese qui'yaj nij so' cacun' adonj." Dan me se nul nanq yo' me a'mii danj Diose ei. ⁷Dan me se sese guun nucuaj soj gaa axríj yuvaqa Diose man soj, ne cunaj ndo'o vaa yo' ei. Dan me se ase 'yaj nij síí man nihánj ga ta'níí so' ro', danj 'yaj Diose ga soj chuguqanj. Ne me sij ta'nij me yo'o so' sese ne yuvaqa rej so' man so' ne ne narqué rej so' chrej rihaan so' ga. Daj chihqa míj se cavii sa' síí vaa danj ma!. ⁸'O se cunudanj yuvii yuvaqa rej man sese qui'yaj nij so' cacun' ei. Tzaj ne sese ne yuvaqa rej ní' Diose man soj, ne nuveé ta'nij Diose me soj gaa a ma!. Dan me se taj vaj rej soj gaa mei.

⁹Dan me se vaa rej ní' síí ne rihaan chumij nihánj, ne caráj cochroj ní' rihaan nij so' gaa narqué nij so' chrej rihaan ní' daj qui'yaj ní' adonj. Che'é dan táá a doj sese cunoq sa' ní' rihaan Diose chuguqanj. 'O se rej nimán ya ní' me Diose chuguqanj. Dan me se yo'o gaa i'naq nimán ní', qui'yaj so' ei. ¹⁰Dan me se gaa me ní' xnii ro', doj güii me yo', ne güii yo' me se tucu'yón rej ní' rihaan ní' daj qui'yaj ní' cavii sa' ní', ne narqué so' chrej man ní' adonj. Dan me se qui'yaj rej ní' ndaa vaa me rá ma'lan so' ga ní' ei. Dan me se Diose me se sa' uxrá doj cavii sa' ní', qui'yaj xrej so' chrej sa' chuguqanj. Dan me se ase vaa Diose, sa' inanj vaa so' ro', danj gaa sa' inanj ma'lan ní', qui'yaj Diose ei. ¹¹Tzaj ne ya uxrá, ne gaa

tihaj narqué nii chrej man ní', ne sayuun uxrá vaa naril ní' daj qui'yaj ní', ne ne nihal uxrá rá ní' ma!. 'O se nanó rá ní', gaa sayuun vaa yo' adonj. Tzaj ne achén doj, ne nuu sa' nimán ní' 'yaj chrej sa' yo', ne nuu xej nimán ní', 'yaj yo' ei.

¹²Che'é dan ase 'yaj síí naqui'yaj nica ra'a do', tacooq do', danj qui'yaj soj, naqui'yaj nica soj nimán soj sese vaa vij nimán soj ei. ¹³Ne ase 'yaj síí naqui'yaj sa' chrej cacheeq yuvii ro', danj qui'yaj soj, nuchruq raa soj daj qui'yaj nimán soj ei. Asa' quisij qui'yaj soj danj, gaa ne ca'vee se nuveé sij noco sa' chrej sa' me soj, tzaj ne se tanáj nu'l soj chrej sa' ma!. 'O se cunuu sa' soj adonj.

¹⁴Dan me se tirqueeq soj gaa dínj cayáán soj ga cunudanj yuvii ei. Ne tirqueeq soj cunuu sa' soj ndaa vaa ma'lan Diose ei. 'O se sese taj vaj se sa' yo', ne daj chihqa míj se quene'en ní' man síí 'nij ra'a man ní' ma!. ¹⁵Ne tumé soj man soj, gaa ne se gaa nanj tanáj yo'o tinúú soj se luq qui'yaj Diose che'é ní' ei. Dan me se se guun nachril yo'o tinúú soj ni'yaj so' tinúú so' ma!. Tadó uxrá soj che'é se 'o síí nachril ni'yaj tinúú ro', qui'yaj quiril rá que'eq tinúú soj ei. ¹⁶Ne se guun cataj yo'o tinúú soj se vaa taj se uun se-nana Diose mei. 'O se ase vaa síí cu'naj Esaú síí cane gaa naá vaa síí a'mii danj chuguqanj. Dan me se síí chaval me síí cu'naj Esaú, tzaj ne nu'l rasuun sa' tanáj rej so' rihaan so' me se cutu'vej so' nu'l rasuun sa' yo' rihaan tinúú so', che'é se guun rá so' rque tinúú so' doj se chá chq so' chuguqanj. ¹⁷Ne aj ne'en soj se vaa cachén doj, gaa ne guun rá

uún síí cu'naj Esaú cataj rej so' se vaa nacaj uún so' se sa' yo', tzaj ne quináj uún so' nanj ei. 'O se taj se qui'yá' tucua'anj ni'yá so' nana ca'mii so' a ma!. Ndq' se ndaa ta'vee ma'an so' che'é yan guun rá so' quirí! so' se sa' yo', tzaj ne ne quirí! so' daj chihaa míj a ma!.

¹⁸Dan me se tūmē uxrá soj man soj ei. 'O se cavii sa' soj doj rihaan nij síí israelítá vaa nanj chuguanj. Nij so' me se cuchi' nij so' tacoo' quij xcāan rej rqué Diose se-nana Diose rihaan síí cu'naj Moisés, ne quene'en nij so' caco' ya'an raa quij quene'en nij so' rej rmi' ndo'o quene'en nij so' nana yuvaa quene'en nij so' do' ei. ¹⁹Tanānj uún, ne cuno nij so' chruun a'yán cuno nij so' nanq ca'mii ma'an Diose rihaan nij so' do' ei. Dan me se cuchu'vi' uxrá nij so', ne cachíín ni'yaj nij so' rihaan Diose se vaa ne ca'vej rá nij so' ca'mii ma'an Diose se-nanq Diose rihaan nij so' a. ²⁰'O se nanq sayuun ndo'o me nanq cataj xna'anj Diose rihaan nij so', rá nij so', ne dan me se cataj Diose rihaan nij so' se vaa sese ndaa xcuu cachee xráá quij yo', ne go' nij so' yahij man xcuu yo' ndaa se cavi' xcuu cuaj, taj Diose rihaan nij so' a. ²¹Dan me se cuchu'vi' ndo'o nij yuvii ni'yaj nij yuvii quij yo', ne ndaa ma'an síí cu'naj Moisés cataj se vaa cuchu'vi' uxrá so' ne ndaa quirí!j ma'an man so', taj so' a.

²²Tzaj ne ino uxrá quiran' nij soj ga nij so' nanj ei. Dan me se xa' soj, tzaj ne ca'vee cuchi' ma'an soj chuman' Jerusalén chuman' naj rej xta' nanj chuguanj. Ne chuman' Jerusalén naj rej xta' me se ase

vaa chuman' Jerusalén naj raa quij cu'naj Sion rihaan chumii nihánj ro', vaa chuman' yo' ei. Ne ma'an Diose síí vaa i'na' yáán chuman' Jerusalén naj rej xta' yo', ne yo' me rej man míj míj se-mozó Diose me rej yo', ne navij ndo'o rá nij se-mozó Diose cha'anj che'é Diose rej yo' adonj. ²³Ne dan me se cunu chre' soj ga taran' nij ta'ní Diose, ne ase vaa síí chava' vaa cunudan nij ta'ní Diose yo', ne ne nij so' ga ma'an ya Diose rej xta' yo', ne no se-chuvii nij so' rihaan yanj taj rej xta' yo' ei. Ne ca'vee cuchi' soj rihaan ma'an ya Diose síí a'ne' cacun' che'é cunudan yuvii adonj. Ne ca'vee cuchi' soj rej ne nimán nij síí aj cunu sa' inanji rihaan Diose ei. ²⁴Ne ca'vee guun tuyi' soj ga Jesucristó, ne so' ro', me síí cuchruj tucuáán naca che'é ní' daj qui'yaj ní' canoco' ní' man Diose ei. Dan me se sa' a doj a'mii ton cayanj man síí cu'naj Abel qui'yaj tinúú so' síí cu'naj Caín nanj adonj.

²⁵Sa' uxrá ní'yaj soj sese se nachri' soj ní'yaj soj man síí narqué chrej sa' man soj ei. Dan me se ma'an ya Diose me so', ne tadó uxrá soj ei. Dan me se tanānj nij síí ne ca'vej rá cuno rihaan síí cataj xna'anj se-nanq Diose rihaan nij so' rihaan yo'óó nihánj gaa naá me se ne quinanii nij so' mei. Táá a ní' sij man cuano, ne a'mii síí nicun' rej xta' rihaan ní', ne sese nachri' ní' ní'yaj ní' xrej so' chrej sa', ne daj chihaa míj se quinanii ní' a ma!. ²⁶Dan me se gaa ca'mii Diose gaa naá, ne quinaan ya yo'óó, ne cuano nihánj me se taj xna'anj so' se vaa quináan

uún yo'óó, qui'yaj so' chuguān. Tzaj nē nuveé inān̄j yo'óó me se quinaan̄ ma'. 'O se yo'óó do', rej xta' do', quinaqān̄, qui'yaj so' adon̄j. ²⁷Nē che'é se quinaqān̄ nu'! yo', che'é dan ne'en ní' se vaa quinavij nu' nij rasuun, qui'yaj Diose ei. Nē rasuun qui'yaj Diose ruvi' ni'yaj ní' cuano_ me se quinaqān̄ adon̄j. Nē nij rasuun ne ruvi' rihaan ní' me se se quinaan̄ rasuun yo' ma!. 'O se gaa rasuun yo' nu' cavii nu' ca'an̄j adon̄j. ²⁸Dan me se guun ní' sij chihān̄ rej sa' ndo'o rej guun chij ní' ga Diose, ne daj chihāq̄ míj se quinaqān̄ chuman' yo' a ma!. Che'é dan guun ni'yaj uxrá ní' rihaan Diose, ne che'é dan yo'o qui'yaj suun ní' rihaan Diose, ne guun niha' rá Diose, qui'yaj ní' ei. Nē caraq̄ cochroj uxrá ní' rihaan Diose nān̄j á. ²⁹'O se ase vaa 'o ya'an vaa Diose síi nocō' ní', ne cacaaq̄ nu' se chi'ii, qui'yaj so' adon̄j.

Nan̄a nihán̄j taj xna'an̄j daj qui'yaj ní', ne ve'é canoco' ní' man Diose a

13 Yo'o gaa 'ee rá soj man tinúú soj ei. ²Sé tanáj xco soj suun a'mii sa' ga yuvij 'na' yo'ó chuman' ma!. 'O se cunuá rá soj ndaa vaa qui'yaj síi ca'mii sa' ga yuvij 'na' yo'ó chuman' asij rque ei. Nē ne quene'en nij so' se vaa se-mozó Diose me síi ca'mii ga nij so' ma!. 'O se ndaa síj, gaa ne quene'en nij so' adon̄j. ³Sé ni'yón soj tinúú soj síi 'nij taga' ma!. Dan me se guun rá soj ndaa adi' se ma'ān̄ soj 'nij taga' ga tinúú soj a. Nē se ni'yón soj tinúú soj síi ran' sayuun 'yaj yuvij ma!. Dan me se guun rá soj ndaa adi' se ma'ān̄ soj 'yaj yuvij sayuun man a. ⁴Nē ve'é

uxrá sese xcaj soj 'o chanā adon̄j. Nuveé se na'aj me yo' ma!. Nē nuveé cacun̄ me sese otoj soj ga nica ma'ān̄ soj ma!. Tzaj nē síi otoj ga yo'ó chanā do!, síi otoj ga nica tuvi' do!, me se qui'yaj Diose sayuun man so' adon̄j. ⁵Sé guun soj síi 'ee rá ni'yaj sa'an̄j ma!. Maqān̄ se gaa xej nimán̄ soj che'é doj rasuun man rihaan soj ei. 'O se ma'ān̄ Diose cataj xna'an̄j rihaan ní', ne: —Daj chihāq̄ míj se tanáj 'unj man soj ma! —taj Diose rihaan ní' a.

⁶Che'é dan vaa che'é ca'mii ní' nan̄a nihán̄j nan̄a no rihaan danj Diose a: "Che'é se racuúj síi 'nij ra'a man ní' manj, che'é dan se cuchu'ví' 'unj ma!. 'O se nuveé se ya'ānj tiha' me sayuun qui'yaj yuvij manj ma!", cataj ní' a.

⁷Nuchruj raa soj daj 'yaj nij síi uun chij rihaan soj, nij síi cataj xna'an̄j se-nān̄a Diose rihaan soj á. Xcaj uxrá soj cuentá daj 'yaj nij so' gaa yan̄j nij so' rihaan chumii nihán̄j, ne xcaj uxrá soj cuentá daj gaa quiran̄' nij so' vaa güii a. Ne ase vaa nucuaj uxrá rá nij so' ni'yaj nij so' Diose ro', danj gaa qui'yaj soj uún, ne gaa nucuaj rá soj ni'yaj soj Diose ei.

⁸Dan me se orún̄ Jesucristó me síi nicun̄' asij rque, ne veé so' me síi nicun̄' cuano_, ne veé so' me síi canicun̄' nu' cavii nu' ca'an̄j nān̄j adon̄j.

⁹Sé ca'vej soj tiha' yu'unj nii man soj ga yo'ó tucuáán nacā mei. 'O se aj sa' uxrá vaa sese nari' nucuaj nimán̄ soj che'é se luj qui'yaj Jesucristó che'é ní' ei. Tzaj ne se nari' nucuaj nimán̄ soj qui'yaj se chá mei. 'O se se cavii sa' nij síi

noco' tucuáán yo' tucuáán che'é se chá ma!. ¹⁰Dan me se ase vaa síi nícuñ' mesá altar rihaan, ne mān rasuñun sa' rihaan 'yaj Diose ro', dānj vaa ní' chuguānj. Né orún' ní' me síi no' xcúún chā rasuñun taj rihaan mesá altar yo' ei. Ne nij síi 'yaj suun che'é tucuáán ngā tucuáán noco' nii rá nuvíi nocoo ro', ne nó xcúún nij so' chā nij so' nij rasuñun sa' taj rihaan se-mesa ní' a ma!. ¹¹Dan me se 'anj nicaj xrej atā suun nocoo doj ton man xcuu rá rej guee doj che'é nij yuvii, ne ton che'é cacun' tumé yuvii me ton yo' a. Né nu' nee man scúj yo' me se rii nii man nee yo' rej tu'va chuman', ne axrīj ya'an nii nu' nee yo' nanj adonj. ¹²Che'é dan dānj qui'yaj guee Jesucristó cavi' so' tu'va chuman' rej atúj yuvii chuman', gaa ne cunuú sa' nij yuvii rihaan Diose che'é ton cayanj man ma'ān so' nanj adonj.

¹³Che'é dan me cuano nihánj me se no' xcúún ní' cūrihanj ní' ne cuchi' ní' rihaan so' tu'va chuman' a. Dan me se ase qui'yaj so' ca'vej rá so' nachri' yuvii ni'yaj yuvii man so' ro', dānj qui'yaj ní' ca'vej rá ní' nachri' yuvii ni'yaj yuvii man ma'ān ní' á. ¹⁴'O se rihaan chumii nihánj ro', taj vaj chiháán ní' chuman' quinaj nu' cavii nu' ca'anj mei. 'O se nano' ní' yo'ó chuman' cané ní' vaa güii ei. ¹⁵Che'é se vaa qui'yaj Jesucristó ro', che'é dan yo'o cataj ní' rihaan Diose se vaa ve'é uxrá vaa qui'yaj Diose nanj adonj. Né dan me se nuveé inanj rasuun mān rihaan chumii nihánj me se vaa nago' ní' man Diose ma!. 'O se nana sa' tu'va

ní' me se vaa nago' ní' man so' ei. ¹⁶Né se tanáj soj suun sa' 'yaj soj, suun racuúj soj man tinúú soj síi niqé mei. 'O se yo'ó se sa' nago' ní' man Diose me uún yo', ne uun niha' rá Diose ni'yaj Diose man síi 'yaj dānj adonj.

¹⁷Ve'é cuno soj rihaan nij síi uun chij rihaan soj á. 'O se síi tumé man nimán soj me nij so', ne vaa güii xna'anj Diose man nij so' daj qui'yaj nij so' che'é soj adonj. Né ve'é cuno soj, ne guun niha' rá nij so' cataj xna'anj nij so' che'é soj chuguānj. Né se rnúj soj rihaan nij síi guun chij mei. 'O se sese rnúj soj rihaan nij so', ne rnúj nij so' rihaan Diose che'é soj, ne se cavii sa' soj mei.

¹⁸Cachinj ni'yaj soj rihaan Diose che'é nuj á. 'O se guun ya rá nuj se vaa taj vaj cacun' tumé nuj ma!. 'O se inānj me rá nuj qui'yaj sa' nuj gaa yáán nuj rihaan chumii nihánj ei. ¹⁹Né cuano nihánj me se uxrá doj cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa cachinj ni'yaj soj se vaa ca'vej rá Diose ra'yānj cuchi' uún 'unj rihaan soj ei.

Nihánj me taj síi 'yaj yanj
nihánj se vaa ve'é cayáán nij
síi nayaña yanj nihánj rá so' a

²⁰Dan me se Diose me síi 'yaj vaa xej nimán ní', ne so' me síi qui'yaj cunuú i'na' uún Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' gaa cavi' so' a. Ne Jesucristó me se ase vaa síi tumé matzinj vaa so', ne ase vaa daán so' matzinj vaa ní', ne tumé so' man ní' sij noco' man so', ne síi sa' uxrá me so', ne che'é ton man so' me nicaj ní' yo'ó tucuáán cuchruj so' che'é ní'

se vaa canoco' ní' man Diose a. Né me rá 'unj ²¹guun nucuaj soj qui'yaj suun soj nu' suun sa', né qui'yaj soj nu' se vaa me rá Diose qui'yaj soj, qui'yaj ma'an Diose chuguanj. Né dan me se guun ní' se niha' rihaan Diose, qui'yaj ma'an Diose che'é Jesucristó ei. Né ve'é ndo'o cayáán so' nu' cavii nu' ca'anj adonj. Veé dñanj gaa ya ei.

²²Cuano nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa ve'é cuno soj nana nihánj, tinuj, nocoj. 'Q se chrej nucuaj narqué 'unj man soj me nana nihánj, né doj vaa nana nihánj nana cachrón 'unj

rihaan yanj cartá nihánj nayaă soj ei.

²³Xcaj soj cuentá se vaa curihanj tinú' Timoteo taga', né sese ra'yān̄ ca'nā' so' rihanj, né cuchi' núj rihaan soj ra'yān̄ ei.

²⁴Cataj soj rihaan taran' nij síí uun chij rihaan soj do', rihaan taran' nij síí sa' rihaan Diose do', se vaa ve'é cayáán nij so' raj ei. Nij tinúú ní' nij síí mān rej cu'naj Italia ro', ve'é cayáán nij soj, rá nij so' chuguanj.

²⁵Me rá 'unj qui'yaj ndo'o Diose se luj che'é taran' nij soj nānj adonj. Amén.